

KAKOR JELEN
HREPENI
PO POTOKIH VODA
TAKO HREPENI
MOJA DUŠA
PO TEBI, O BOG.

Psalm 4

BUENOS
AIRES
1984

JUNEJ

LJUBLJANA

DUHOVNO ŽIVLJENJE

El bien integral del hombre

La felicidad, que el hombre debe lograr con su libertad, consiste en el gozo del bien alcanzado. El bien perfecciona al hombre y le otorga la alegría de sentirse realizado; es el móvil de sus apetencias y aspiraciones. Por el contrario, el mal es carencia que lo deja insatisfecho, frustrado y dolorido, y aunque pueda llenar algunas apetencias humanas, violenta siempre otras, las más profundas. Por eso el hombre teme al mal y lo rechaza, y si pecando lo ha elegido, acaba por padecerlo como extraño a su ser, y desea librarse de él.

En la encrucijada de apetencias y temores, de logros y frustraciones, de días cumplidos y de días vacíos, se desarrolla la lucha por alcanzar la felicidad en esta tierra. Lo saben todos los hombres, sobre todo los pobres, los enfermos, los abandonados que, necesitados de luchar por la elemental supervivencia, conservan un amor a la vida que les permite resistir y esperar.

Pero no se trata de lograr la mera supervivencia biológica, sino el bien humano total. En efecto, la felicidad del hombre, meta de su comportamiento moral, implica una cierta plenitud vital y, por lo mismo, la posibilidad de realización en todos los órdenes de los bienes o valores que corresponden a la dignidad de su persona. Pertenecer al orden moral la realización del hombre como hombre, de todo el hombre.

(La Conferencia Episcopal Argentina)

Slovenski izreki o pravici in krivici

Ako pravica ne pomaga, krivica ne bo.
Bog ne dá vsega dobrega samo enemu.
Bog živi tudi vas poleg nas.
Bolje krivico trpeti kakor storiti.
Bolje je vinar pravičen kakor zlat krivičen.
Boljše je malo po pravici, kakor veliko, pa po krivici.
Cvenk večkrat pravico prevpije.
Govori resnico, ne boj se vraga!
Kar je prek pravice, ni niti s kruhom dobro.
Med pravico in krivico ni srede.
Postave so kakor pajčevine; muhe obdrže, čmrlje izpuste.
Pravica komolcev in pesti dolgo ne zdrži.
Vsakdo nosi sodnika s seboj.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO 51

JUNIJ 1984

Naš živi spomin - naša bolečina

Leto 1945.

Še vedno jih vidim — spomin jih kljub štirim desetletjem ne more izbrisati — te naše može in fante, branilce domov in Slovenije.

Stali so sredi nasmejanega življenja in pomladi, ki je ponujala napoje svojih čarov, da bi jih človek pil iz zvrhanih čaš in za večno obdržal na žejnih ustnicah njih omamno pijanost.

Niso okusili njihove sladkosti. Odšli so v deželo bogatejših in slajših pomladi, kjer so bližje Bogu in jim je lepše.

Strmel sem v drobno mater, ki se je pod težo trpljenja zrušila na kolena pri vratih barake, v božji hram spremenjene, v tistem našem prvem taborišču v Monigu. Veselo pričakovanje in upanje na snidenje je umrlo v njenem srcu. Ne bo jih več k njej: ne moža, ne fantov...

Po kolenih je drsala do oltarja in po drugi strani nazaj, da je sklenila pot. Petkrat, za pet fantov. Pa še enkrat, za moža. S solzami in s potožitvijo Bogu je hotela popolnoma izprazniti svoje srce, a se ji ni posrečilo. Prav na dno se ji je stisnila vsa bolečina po svojih fantih kot v droben biser. Sredi vse praznine je ostal ta boleči biser, neznatni, a kljub temu težji od največjega kamna, ki bi si ga kdo upal naložiti na ramena.

Kolikim materam in očetom, dekletom in fantom, je ostrina bolečine zasadila v srce seme zgočega bisera? Kdo bi jih bil preštel! Kdo bi bil pretehtal težo njihove bolečine in trpljenja?

Vse tožbe, rotenja, zaobljube — vse je ostalo neuslišano. Kakor da se je tudi nebo zaprlo vzdihujočim in prosečim.

Bog, najvišji Sodnik, je sodil po svoji pravičnosti. Nismo ga mogli doumeti. Edini On je vedel, zakaj je dovolil tisto strašno obsodbo nad tisoči naših slovenskih bratov in sester, ko jih je dovolil pomoriti in vreči kot izbrane žrtve ubogega in malega naroda v mraz večnega izginotja.

Ob vsaki novi obletnici znova zaboli spomin na mrtve, ki jih je mladostna sila gnala v boj proti sovražnikom za obstoj slovenskega naroda, vere, tisočletne kulture in predvsem pravice do neodvisnega in svobodnega življenja na svoji zemlji.

Bodimo prepričani, da bi se tudi danes, stoječi v okoliščinah tedanjega časa in zahtev, ne odločili za drugačno pot. Saj druge poti ni! Branili bi iste osnovne narodove pravice, brez katerih bi ne bilo dano narodu častno življenje.

Z globoko spoštljivostjo in neminljivo bratsko ljubeznijo se vdano klanjamo našim mrtvim, ki so sebe izročili Bogu v žrtveni dar, zato, da bi slovenskemu narodu bilo dano živeti takó, kakor so to oni sanjali in za kar so plačali s svojo krvjo.

V bolečinah in grenkobi spočeti biseri v srcih trpečih zorijo v svoj sad: ali ne vstajajo iz njih vrste mladega slovenskega rodu, naša nova pojoča kri, ki z očeti v svobodnem svetu odločno nosi zastavo nenehne borbe za svobodo slovenskega naroda? Njim je zaupana zdaj najvišja naloga, da nadaljujejo boj zanjo, boj, v katerem so padli naši dragi, boj, ki je bil in je nam svet in ki ga je treba voditi do zmage.

Do zmage! Do vstajenja!

Jože Krivec

BINKOŠTI

Duh Gospodov
je napolnil
vesolje

in se zdaj bíje
z žalostjo,
kadar je usihanje
v aprilu
in v kalnozelene
vode,

z jokom,
kadar razdere
tanko,
toplo misel
lastovk
v gnezdu pod krovom,
s silo brezupa,
kadar črno
ovesi med hribi
nebo

in vsak
zlat
vzhod
v spominih,

s strahom
brez soka
in molka
globin,
z mračnosivo
praznoto cest,
ki ob mrtvih,
slepih kanalih
peljejo
v nič,

s pustimi kraji,
kjer že davno
več ne iščejo
modre
rože.

Vladimir Truhlar

Miloš Stare je odšel

V Buenos Airesu je letos dne 5. aprila umrl g. Miloš Stare, predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, ki je najvišja slovenska politična ustanova v izseljenstvu, obenem tudi načelnik Slovenske ljudske stranke (SLS) in izdajatelj tednika „Svobodna Slovenija.“

Pokojnik je spadal brez dvoma med najbolj delovne slovenske javne delavce. Že od mladosti dalje je posvečal vse svoje sile svojemu bližnjemu — slovenskemu narodu. Deloval je na mnogih področjih, zlasti pa je bil znan kot vodilni slovenski politik. Politika, ki je skrb za duhovni in materialni napredek ljudstva, mu je bila življenjsko delo in življenjski cilj.

Mladost

G. Miloš Stare je bil rojen 11. junija 1905 v kmečki družini v Dobu pri Domžalah. Oče mu je umrl v mladosti in vzgajala ga je teta v Ljubljani, kjer je obiskoval ljudsko šolo, klasično gimnazijo in dokončal pravno fakulteto ter se nato posvetil odvetniškemu poklicu.

Začetki njegovega javnega dela segajo že v srednjo šolo, kjer je kmalu postal vodilni član Slovenske dijaške zveze in pozneje tudi akademske organizacije — „Zarja“. Bil je tudi odličen igralec Ljudskega odra v Ljubljani.

Študiral je govorništvo in bil brez dvoma eden najboljših naših govornikov.

Ko je dobila Prosvetna zveza od države pravico ustanoviti v Ljubljani prvo slovensko radijsko postajo, je bil Stare imenovan v njeno vodstvo in jo je več let z uspehom vodil.

Vstop v politično delo

Po opravljenem odvetniškem izpitu je naš pokojnik stopil kot odvetniški pripravnik v pisarno dr. Mihe Kreka, ki je že tedaj spadal med vodilne slovenske politične delavce. Dr. Krek je pritegnil tudi Stareta k političnemu delu ter ga kot govornika pošiljal na politične shode in sestanke. Naj omenimo tudi to, da je Stare še kot odvetniški pripravnik uspešno vodil obrambo obtožencev v znanem šenčurskem procesu.

Po razpustu političnih strank leta 1929 je morala iti SLS v podzemlje in vodstvo stranke je prešlo v roke tajne „štirinajstoričice“. Ko sta pozneje dva člana izpadla iz te štirinajstoričice, je bil leta 1932 poklican vanjo g. Stare skupaj s piscem teh vrstic. Sej štirinajstoričice se je udeleževal tudi dr. Korošec, kadar je bil v Sloveniji in dokler ni bil konfiniran. Na seji meseca decembra 1932 je dr. Korošec prebral znano „Slovensko deklaracijo“ (punkta-

cije), ki je — podobno kot preje Majniška deklaracija — vzvalovala in navdušila vso Slovenijo.

Ko so se po smrti kralja Aleksandra politične razmere v Jugoslaviji spremenile in se je dr. Korošec vrnil v vlado in poklical vanjo kot ministra dr. Kreka, je Stare prevzel Krekovo odvetniško pisarno in seveda tudi njegovo politično delo v Sloveniji.

Leta 1938 je bil Stare izvoljen za državnega poslanca v volilnem okraju Ljubljana okolica ter je v Beogradu krepko branil slovenske koristi. Nato pa so hitro sledili usodni dogodki: razpust parlamenta, podpis trojnega pakta, vojaški „puč“ v Beogradu, napad Nemčije na Jugoslavijo in zasedba Slovenije po Nemcih, Italijanih in Madžarih.

Ob prvem nemškem bombnem napadu na Jugoslavijo je bil v Beogradu ubit dr. Korošček naslednik dr. Franc Kulovec. Dr. Krek, ki je bil tedaj minister v jugoslovanski vladi, je bil skupaj z ostalimi člani vlade poslan v inozemstvo, da pri zaveznikih varuje interese napadene države. Jugoslavija je bila razkosana. Na Hrvaškem je bila ustanovljena hrvaška država. Slovenija je bila zapuščena in osamljena. V tem brezvladju je ban dr. Marko Natlačen ustanovil „Narodni svet“, ki naj kot nekaka vlada upravlja Slovenijo. V ta Narodni svet je bil poklican tudi Stare. Toda zasedbene oblasti so kmalu napravile konec delovanju tega Narodnega sveta.

Začelo se je podtalno delo. Ustanovile so se ilegalne vojaške organizacije (razne legije in dr.). Stare je tedaj — novembra 1941 — začel izdajati podtalni list „Svobodna Slovenija“, ki je poročal o strahotnih nacističnih preganjanjih Slovencev na Gorenjskem in Štajerskem, o množičnih preseljevanjih, o postopanju Italijanov v „Ljubljanski pokrajini“ in o komunistični revoluciji in njenih strahotah. Tudi je list ves čas zasedbe poročal o resničnem mednarodnem položaju.

Slovenska zaveza

Obupne razmere v domovini so zahtevale strnitev in združitev

vseh pozitivnih, demokratičnih protiokupatorskih in protikomunističnih sil. Temu delu se je pokojni Stare ves posvetil in mu je uspelo, da je bila v aprilu 1942 ustanovljena podtalna politična organizacija z imenom „Slovenska zaveza“, sestavljena iz predstavnikov vseh slovenskih demokratičnih strank (Slovenske ljudske stranke, Slovenske demokratske stranke in Socialistične stranke in še nekaterih javnih delavcev). Stare je bil vodilna osebnost v tej Slovenski zavezi in je krepko vodil njeno delo v letih 1942 do poletja 1944. Poleg reševanja tekočih težkih problemov je Slovenska zaveza tudi pripravila načrte za prihodnost po končani vojni in je k temu delu pritegnila razne strokovnjake. Stare je bil v redni radijski zvezi z dr. Krekom in mu pošiljal poročila iz domovine in prejemal od njega navodila in nasvete za delo doma.

Ker je postalo nemogoče sestajanje vseh članov Slovenske zaveze, se je ustanovil ožji odbor treh, v katerem so bili: Miloš Stare, ing. Celestin Jelenc in ing. Mačkovšek. Ko pa so nacisti zaprli ing. Mačkovška in ga poslali v Dachau in ko sta tudi zaradi nacističnega zalezovanja morala Stare in dr. Jelenc stalno menjati svoje bivališče, je postalo delo Slovenske zaveze konec leta 1944 popolnoma onemogočeno.

Narodni odbor za Slovenijo

Potreba po skupnem političnem

vodstvu se je po prenehanju Slovenske zaveze močno čutila. Od raznih strani so prihajale zahteve po ustanovitvi nove ustanove, ki bo nadaljevala ilegalno delo Slovenske zaveze in pripravila vse potrebno za bližajoči se konec vojne in za prehod v povojne razmere. Tedaj se je rodila zamisel Narodnega odbora za Slovenijo in pok. Stare je bil med pobudniki za ustanovitev te ustanove skupaj s pokojnim državnim poslancem dr. Albinom Šmajdom. Skupaj sta pripravila izjavo odbora z dne 29. oktobra 1944. Na podlagi te državne politične listine se je ustanovil Narodni odbor za Slovenijo, ki je za dne 3. maja sklical prvo sejo slovenskega parlamenta in izdal svojo izjavo. Te parlamentarne seje so se poleg škofa dr. Gregorija Rožmana udeležili vsi dosegljivi slovenski državni poslanci, župani, banovinski poslanci in drugi izvoljeni zastopniki slovenskega ljudstva. Potrebno je ugotoviti, da je imel Stare velike zasluge, da je prišlo do narodne izjave in ustanovitve Narodnega odbora za Slovenijo.

Na tujem

Po končani vojni se je Stare napotil v Rim in postal glavni pomočnik dr. Kreka, ki je v Rimu vodil Socialni odbor, ki je bila ustanova za pomoč slovenskim beguncem. Leta 1947 pa se je Stare preselil v Argentino, kjer je moral — kot vsak begunec — začeti z ročnim delom. Takoj po prihodu je ustanovil „Društvo

Slovencev“, ki se danes imenuje „Zedinjena Slovenija“. Ogromno dela je posvetil organizaciji slovenskega življenja v Argentini. Na vseh področjih so sledovi njegovega dela, ne samo na političnem, ampak tudi na kulturnem in gospodarskem.

Posebno omembo zasluži tednik „Svobodna Slovenija“, ki povezuje slovenske izseljence v veliko, narodno zavedno in politično zrelo slovensko družino, in katero je ustanovil nekaj tednov po prihodu v Argentino. Prva številka je izšla 1. januarja 1948. Bila je nadaljevanje podtalne „Svobodne Slovenije“, ki jo je Stare izdajal pod okupacijo v domovini. Kakor ona doma, je tudi ta v Argentini nadaljevala delo za politično osvoboditev Slovencev v domovini, za ohranjanje narodne zavesti izseljencev, za odkrivanje resnice o našem boju doma. Neprecenljiva je vloga Svobodne Slovenije za Slovence na tujem. Stare je v listu obravnaval vse slovenske probleme. V zadnjih uvodnikih je krepko zavračal načrte jugoslovanskega komunističnega režima, da s pomočjo „programskih jeder za pouk v osnovnih in srednjih šolah“ uniči slovensko narodno zavest in prepreči poznanje slovenske zgodovine in slovenske kulture. V odlično sestavljeni protestni izjavi Slovenske ljudske stranke je Stare odločno obsodil to zamisel in se pridružil vsem tistim, ki se bore doma, v zamejstvu in zdomstvu proti jugoslovanski vladi, ker krši osnov-

ne in neodrekljive pravice slovenskega naroda.

Kakor je bil Stare že v domovini v vrhovih slovenskega političnega življenja, tako je bilo tudi v tujini. Ob smrti dr. Kreka je bil izvoljen za načelnika SLS in tudi za predsednika Narodnega odbora za Slovenijo. Na teh dveh mestih je opravil ogromno delo. Redno se je dopisoval z velikim številom vodilnih politikov krščansko demokratskih strank po svetu ter s slovenskimi in drugimi javnimi delavci. Sproti je vplivne osebnosti ter razne mednarodne institucije obveščal o slovenskem narodu, njegovih problemih in zlasti o krivicah, ki jih komunisti povzročajo Slovincem. Njegova korespondenca zavzema cele police v njegovi pisarni in v njegovem stanovanju.

Naj sklenem te vrstice z ugotovitvijo, da je imel Stare močno zavest velike odgovornosti. Od tod njegova izredna delovnost in vztrajnost pri zasledovanju svojih načrtov. Pri vsem delu pa je bil realist, stoječ na trdnih tleh realnega življenja, ni tvegala skokov v neznano in nevarno negotovost in ni bil prijatelj bobnečih pa praznih fraz.

Prav je, da omenimo še to, da je bil pokojni Stare globoko veren človek. Ko mu slovenski duhovnik prvi dan bolezn, ki se je po devetih dnevih končala s smrtjo, pri polni zavesti podelil svete zakramente, je odločno izjavil: „To pa je najvažnejše!“.

Rudolf Smersu

Sveti Duh v življenju vernika in Cerkve

Blíža se binkoštni praznik, spominski dan prihoda Svetega Duha nad apostole in rojstva prve jeruzalemske krščanske občine. V moči Svetega Duha je Kristusova Cerkve takrat vstopila v zgodovino človeštva. Na svoji življenjski poti je v vseh časih srečavala mnoge zunanje in notranje ovire, a vse je v moči Svetega Duha premagovala. Drugi vesoljni cerkveni zbor v Carigradu leta 381 je slovesno razglasil, da je Sveti Duh pravi Bog, in sprejel v nicejsko veroizpoved dostavek: „Verujem v Svetega Duha, Gospoda, ki oživlja; ki izhaja iz Očeta (in Sina — je poznejši dodatek iz karolinške dobe); ki ga z Očetom in Sinom molimo in slavimo; ki je govoril po prerokih.“ 1600-letnico tega koncila je Cerkve obhajala l. 1981, lani pa so teologi razpravljali o Svetem Duhu na posebnem posvetovanju v Rimu.

Ob binkoštnem prazniku je primerno, da se nekoliko zaustavimo pri razmišljanju o delovanju Svetega Duha v nas samih kakor v cerkvenih skupnostih. Še potrebnije pa je, da se vprašamo, kako z Njim sodelujemo.

Katoliška vera nas uči, da

vse božje delovanje tako v redu stvarjenja kakor tudi odrešenja pripada vsem trem božjim osebam. Zaradi osebnih odnosov med tremi božjimi osebami pa se poslužujemo izražanja, ki ga najdemo že v svetem pismu ter pripisujemo stvarjenje sveta in njegovo vladanje Bogu Očetu. Druga božja oseba, Bog Sin, se je učlovečila, zato njej pripisujemo odrešenje, Svetemu Duhu kot osebi, ki je sad ljubezni med Očetom in Sinom, pa pripisuje-

mo dela posvečenja, v katerih se posebej izraža božja ljubezen. Sveti Duh je tako Očetov kakor Sinov Dar, zato sveto pismo včasih govori, da Oče pošilja Svetega Duha, včasih pa, da ga pošilja Jezus, druga božja oseba. Jezus je bil v Marijinem telesu spočet od Svetega Duha in napolnjen z vsemi milostmi. Posebej se je razodel Sveti Duh pri Jezusovem krstu, slovesnem začetku mesijanskega delovanja, ki se konča z velikonočno skrivnostjo, s katero se Kristusovo zemeljsko delovanje dovrši. Kristus napove prihod Svetega Duha, ki bo prišel po njegovem odhodu v nebesa na apostole in na porajajočo se Cerkev kot Duh resnice, Tolažnik, Zagovornik, Vodnik. Cerkveni učitelji in pisatelji večkrat imenujejo Svetega Duha dušo Cerkve, pa tudi navdihovalca vsakega vernika. Vlogo, ki jo opravlja duša v človeškem telesu, opravlja Sveti Duh v posameznem kristjanu kakor tudi v celotnem organizmu Cerkve.

Med temeljnimi resnicami krščanske vere je tudi ta, da je milost božja za zveličanje potrebna. Zato molimo: „Začni, prosimo, Gospod, naša dejanja s svojim navdihovanjem in spremljaj jih s svojo pomočjo, da se vse naše molitve in vsa naša dela vselej po tebi začno in po tebi končajo.“ Kakor mora Bog v redu stvarjenja spodbuditi in voditi delovanje vsake stvari, tako mora Sveti Duh v redu odrešenja s svojo milostjo

prehiteti vsako naše dejanje in ga ves čas spremljati, da bo pridobilo kakšno vrednost za zveličanje.

Naše osebno posvečenje se je začelo s svetim krstom. Takrat smo bili prerojeni iz vode in Svetega Duha, postali smo božji otroci, se vrasli v Kristusa, naše telo je postalo tempelj Svetega Duha in mi udje Kristusovega skrivnostnega telesa — Cerkve. Od takrat je Sveti Duh duša vsega našega duhovnega življenja. Vsaka dobra misel, vsako plemenito čustvo, vsako dobro delo je od začetka do kraja vodil Sveti Duh, saj še ime Jezus ne moremo prav spregovoriti brez milosti Svetega Duha.

Vprašajmo se, kakšen je danes naš odnos do Svetega Duha. Večkrat se govori o Svetem Duhu kot o „neznanim Bogu“, kar pomeni, da kristjani na Svetega Duha pogosto nič ne mislimo. To je nevredno za vernika. Kar koli je lepega, dobrega, Bogu prijetnega, svetega v naši duši, je delo Svetega Duha. Posvečujoča milost, vse nadnaravne kreposti od treh božjih do glavnih ali нравnih kreposti in darov, vse to je delo Svetega Duha. Kot razumna in svobodna bitja delovanju Svetega Duha ne smemo v nas postavljati ovir, ampak moramo z njegovo milostjo sodelovati, se odzivati njegovemu vabilu.

Janez Jenko
koprski škof

Tabernakelj - bivališče Boga med ljudmi

Kadar stopim v domačo cerkev, se skoraj vedno, zlasti kadar je prazna, spomnim, kako nam je skušal katehet v prvem razredu osnovne šole vzbuditi spoštovanje do tabernaklja oziroma Kristusa, ki pod podobo kruha prebiva v njem. Prišel je v šolo za veroučno uro kakor običajno — takrat smo imeli verouk v šoli. Vendar je tokrat prišel brez aktovke, brez knjige in v talarju, kar se do takrat še ni zgodilo. Rekel nam je: „Danes ne bomo imeli verouka tukaj, temveč gremo v cerkev, da boste od blizu videli, kje živi Jezus vedno med nami.“

Veseli smo šli v vrsti po dva in dva v cerkev, ki je bila kakšnih 50 metrov oddaljena od šole. Peljal nas je prav do velikega oltarja in nas pred njim razvrstil v polkrog. Prižgal je vse luči, da je bil oltar dobro razsvetljen. Stopil je v sredo pred tabernakljem in začel govoriti: „Glejte, otroci, v tej mali zlati hišici noč in dan prebiva Jezus pod podobo kruha. Kakor vidite, je ta hišica vsa zlata. Pravimo ji tabernakelj. Za Jezusa mora biti vse najlepše. Kadar pridemo v cerkev, se moramo takoj spomniti, da je tukaj v tabernaklju Jezus. Svoje spoštovanje in ljubezen mu pokažemo s tem, da ga lepo pozdra-

vimo, in sicer tako, da poklekne-
mo na eno koleno, pri tem pa
gledamo v tabernakelj. Zdaj bom
odprl ta zlata vratca, da boste
videli Jezusa v monštranci pod
podobo kruha. Počastili ga bomo
tako, da bomo vsi hkrati poklek-
nili na eno koleno.“ Odprl je ta-
bernakelj in nas še enkrat opozo-
ril, naj z njim vsi poklekne-
mo. Toda pri vsej dobri volji nas je
nekaj ostalo pokonci in smo s
svetim strahom in radovednostjo
strmeli v odprt tabernakelj, ki je
ves žarel v zlatosrebrnem sijaju.

Gotovo, da vsega, kar nam je
katehet razlagal, naše otroške
glavice niso mogle dojeti. Toda
s svojim govorjenjem in vede-
njem pred tabernakljem je vz-
budil v mladih srcih spoštovanje
in ljubezen do sv. Rešnjega tele-
sa, da smo mogli tudi pozneje
obvladovati svojo otroško nave-
ličanost in tudi nagajivost.

Danes se nam zdi samo po se-
bi umevno, da je v vsaki župnij-
ski cerkvi, ponekod tudi na po-
družnicah in v samostanskih ka-
pelah, tabernakelj z Najsvetej-
šim. In vendar v prvih časih krš-
ščanstva tabernaklja niso pozna-
li. Verjetno pa je, da so že od
vsega začetka svete hostje hranili
nekje v liturgičnih prostorih ozi-
roma cerkvah, da so mogli vedno

obhajati bolnike in umirajoče. To moremo sklepati med drugim tudi iz določil nicejskega cerkvenega zbora (leta 325), ki naroča, naj se povsod izpolnjuje praksa, da se umirajočim daje sv. obhajilo, četudi niso opravili vse svoje pokore.

V tistem času pa so smeli tudi verniki vzeti s seboj domov posvečene hostije, da so se lahko z njimi obhajali med tednom, ker ni bilo vsak dan maše. Seveda so dobili tudi jasna navodila, kako in kje naj shranijo evharistijo, da ne bi prišlo do nečastčenja. Taka praksa je bila do 7. stoletja,

ko so prav zaradi nevarnosti onečastčenja hranili evharistijo samo v cerkvah.

Posebno mesto, kjer so v cerkvi hranili evharistijo, so imenovali pastoforij. To je bil prostor na desni ali levi strani oltarja ali tudi v zakristiji. Ponekod so posodico s svetimi hostijami obešali nad oltarjem, podobno kakor danes večno luč. V srednjem veku so dali tej posodici obliko goloba, zagrnjenega s plaščkom. Potem so prišle v navado lepo izdelane omarice, vdobljene v steno na evangelijski strani, ter še lepši stolpiči ob steni tako imenovane „hišice Najsvetejšega zakramenta“. Od 16. stoletja dalje pa so cerkve dobile lepe, dragocene tabernaklje sredi velikega oltarja — razen škofijskih in kapiteljskih. V teh cerkvah so namreč v „koru“ večkrat liturgična opravila, zato imajo tabernaklje z Najsvetejšim v stranski kapeli oziroma stranskem oltarju, da ga morejo verniki nemoteno častiti.

Do 10. stoletja je bila v tabernaklju samo posoda s svetimi hostijami (ciborij), da so mogli obhajati bolnike. Monštrance ni bilo v njem, saj tedaj še ni bilo izpostavljanja Najsvetejšega, prav tako tudi ne blagoslova in procesije z Najsvetejšim. Pri evharistiji je bil poudarek na daritvi in obhajilu, manj pa na Kristusovi stalni navzočnosti pod podobo kruha. Ker pa so se pozneje pojavili napačni nazori, ki so začeli tajiti Kristusovo stalno

navzočnost v evharistiji, je začela Cerkev uvajati razne pobožnosti, s katerimi je naglašala prav vero v Kristusovo trajno navzočnost: izpostavljanje Najsvetejšega, blagoslov z Najsvetejšim, povzdigovanje Rešnjega telesa in krvi pri maši, uvedli so praznik sv. Rešnjega telesa s slovesno procesijo. Pobožnosti z javnim izpovedovanjem vere v Kristusovo navzočnost v evharistiji so ustvarjale veselo doživljanje Kristusove bližine, kar je pomagalo h globoki doživeti kontemplaciji. Porajal se je nov način molitve: osebni pogovor z Gospodom, ki je navzoč v tabernaklju. Evharistična duhovnost tega časa je globoko vplivala na življenje vernikov.

Danes si sploh ne moremo predstavljati župnijske cerkve brez tabernaklja in večne luči ob njem. Saj je evharistija, ki je shranjena v tabernaklju, kakor pravi papež Pavel VI., „duhovno središče župnijske skupnosti; še več, duhovno središče vesoljne Cerkve in vsega človeštva“. Zato razumemo, da so tabernaklji po naših cerkvah postavljeni na častna in lepo okrašena mesta.

Ko so marsikje pri nas prenavljali cerkve za bogoslužje po navodilih drugega vatikanskega koncila, so povsod našli tudi za tabernakelj posrečeno rešitev. „Stari“ veliki oltar je postal evharistični oltar s tabernakljem, novi oltar, obrnjen k ljudem, pa

daritveni oltar. Če pa so morali kje brez škode odstraniti veliki oltar so tabernakelj postavili na častno mesto v prezbiteriju ali na stranskem oltarju. Tudi v naših novih cerkvah, ki so zgrajene po novih liturgičnih navodilih, nam tudi tabernakelj s svojim mestom razodeva, da „presveta evharistija obsega ves duhovni zaklad Cerkve, Kristusa samega, naše velikonočno jagnje in živi kruh, ki s svojim mesom, po Svetem Duhu oživiljenim in oživlajočim, daje ljudem življenje“ (D 5).

France Oražem

Nemški katoliški shod

„Upati v življenje, ker Bog živi z nami,“ je bilo življenjsko geslo jezuita Alfreda Delpa, ki so ga 1945. umorili nacisti. Optimistične besede so izbrali prireditelji za geslo shoda zahodnonemških katoličanov od 4. do 8. julija letos v bavarski prestolnici. V Münchnu se že pospešeno pripravljajo na 88. katoliški shod. Pričakujejo nad 100 tisoč vernikov, predvsem veliko mladih.

Prireditelji so tudi že pripravili seznam osmih delovnih tem petdnevnega shoda.

Te so: Cerkev po svetu, Cerkev doma, svet delavcev, tujci v ZRN, mladina—družina—vzgoja, izbira življenja, žena v Cerkvi in družbi ter družba—mir. Te teme bodo tudi iztočnice za vse delovne pogovore, predavanja in stranske prireditve.

Binkošti in telovo v družini

BINKOŠTI

Praznik, ko se spominjamo prihoda Svetega Duha, ki nas posvečuje. Dnevni stanovanjski prostor naj bo okrašen z rdečim cvetjem! Tudi na namiznem prtju naj bodo rdeči okrasiki z debelo rdečo svečo na sredi. Tudi na binkošti naj bo opravljena skupna jutranja molitev v tako okrašenem prostoru. Priključena naj ji bo pesem: „S skupno pesmijo prosimo... pridi Sveti Duh.“ Na otroke bo naredila rdeča barva globok vtis. Starši naj jim povedo, da pomeni rdeči okras božjo ljubezen. Bog nas ima tako rad, da je poslal na svet najprej Jezusa, na binkošti pa še Svetega Duha, ki nam pomaga, da se imamo med seboj radi, da drug drugemu pomagamo, in tudi, da imamo Boga prav radi. Po slovenski maši v cerkvi naj bi bil doma slovesen zajtrk, pred katerim naj bi oče prebral iz svetega pisma odlomek, ki opisuje, kako je Jezus poslal Sv. Duha.

SV. REŠNJE TELO

Majhni otroci še ne morejo do-
umeti razlage, da v drobni hosti-
ji prebiva Jezus. Zato naj starši
njihovo pozornost obrnejo na te-
lovsko procesijo. Pred praznikom
sv. Rešnjega telesa naj jim znova
pripovedujejo o jeruzalemskem
dogodku, ki ga že poznajo od
cvetne nedelje. Poudariti je tre-

ba, da tisti, ki so sprejemali in
spremljali Jezusa, niso samo ma-
hali z zelenimi vejami v pozdrav,
ampak so predenj polagali oble-
ke, da bi šel tako po lepem in
videl da ga imajo zares radi. Ta-
ko pozdravljajo in sprejemajo
Jezusa, ki gre z nami med polji
in travniki, tudi mali otroci dan-
danes. Oblečejo se v bele obleke
in na njegovo pot potresajo cve-
tice, ki so jih sami nabrali. Je-
zusa imajo namreč zares radi.
Tudi cvetice za telovsko procesijo
naj majhni otroci ob spodbudi in
nadzorstvu staršev zbirajo pred
praznikom sv. Rešnjega telesa
tako, kot so zbirali slame pred
božičem ali zelenje pred cvetno
nedeljo. Čim bolj bodo prizadev-
ni, tem več cvetja si bodo prislu-
žili. Nato ga bodo iz lepe koša-
rice potresali pri procesiji. To bo
zanje nepozabno doživetje.

TELOVO

Dal nam je svoje telo,
da bi jemali,
jedli
in njegov
prozorni prihod
obhajali v tisti
najtišji kleti,
kjer je z lučjo
in kruhom na mizi
vedno
z nami.

Vanjo
so nas vodile besede,
ki jih je brez glasu
govorilo
tanko
belo
znamenje.

Mi pa
smo se od njega
vse teže
trgali,

dokler nismo hostije,
ki jo je dal
za jed,
v lunici,
rdeče opasani
z rubini,
zaprli
v zlati
zrak.

Ko smo se v mēgli kadila
na telovo
ozirali v monštranco,
nismo čutili,
kako si sam
išče pota
iz nje.

Zdaj smo spet v veri
davnih
očetov.

Le za bolne
devamo v kraj
kosec
posvečenega kruha,
da se še oni
nahranijo,

da laže
najdejo
k vinu
v tišini

in jim na poti od nas
srce
še bolj
zagori.

Vladimir Truhlar

Vi takole molite

Ali je treba molitev, ki jo je svoje učence naučil, Gospod sam, še posebej razlagati? Zdi se, da ne. Edina razlaga, ki jo Gospod dodaja očenašu, je: „Če odpustite ljudem njih pregreške, bo tudi vaš nebeški Oče vam odpustil. Če pa ljudem ne odpustite, vam tudi vaš Oče ne bo odpustil vaših pregreškov“ (Mt 6, 14—15). Očenaš se torej zdi tako jasna in razumljiva molitev, da se more ob njem vsakdo učiti, kako naj sploh moli. Razlaga, ki jo daje Kristus, je bolj opozorilo, da v življenju storimo, kar v očenašu govorimo, ko gre za odpuščanje ljudem.

Ne blebetajte kakor pogani

Najbrž je očenaš tista molitev, ki jo povsod po svetu, vsi kristjani, ne samo katoličani, največkrat molijo. Ker to molitev tolikokrat ponavljamo, je nevarnost, da jo izgovarjamo le še na pamet, skoraj mehanično, ne da bi se pri tem zbrali in mislili na to, kar izgovarjamo, in bili v pogovoru s srcem pri Bogu. Čeprav je hotel Gospod svoje učence odvrniti od tega, da bi pri molitvi blebetali kakor pogani, se lahko zgodi, da tudi kristjani pri molitvi očenaša blebetamo. Moli-mo le z ustnicami, z besedami, ki jih znamo na pamet, naše srce pa

je daleč od Boga.

Da bi se to čim manj dogajalo, je potrebna vedno nova poglobitev v razumevanju Gospodove molitve. Razlaga Gospodove molitve, razmišljanje in pogovor o njej ima torej kot cilj ravno to,

— da bi očenaš molili v duhu, s srcem in v združenju z Očetom kakor Jezus Kristus;

— da bi ne blebetali in ne izgovarjali samo besed, ampak vedno bolj odkrivali globine, obzorja, razsežnosti in neizmerno bogastvo Gospodove molitve;

— da bi nam bil očenaš vedno znova spodbuda za zbrano in pobožno molitev v duhu in resnič;

— da bi nam postal obrazec za izpraševanje vesti, ob katerem ne bi preverjali samo svoje molitve, ampak tudi vse svoje krščansko življenje;

— da bi nam bil vodilo in navodilo za vsakdanje življenje, h kateremu se je treba tako pogosto vračati kakor k vsakdanjemu kruhu, ki ga potrebujemo za življenje.

Oče naš

„Naš Odrešenik nam naroča in božji nauk nas uči, da smemo takole moliti.“ Tudi če pri maši vedno znova slišimo te besede, najbrž redkokdaj postanemo nanje pozorni in se komaj zavemo,

kaj pomeni, da „smemo“ tako moliti in Boga imenovati oče. Preveč smo se na to navadili. Beseda oče nam je postala tako vsakdanja, da je skoraj izgubila svojo vsebino. Ker očenaš večkrat molimo s tako naglico in tako površno, da besede niti jasno in razločno ne izgovarjamo, ni čudno, da nam nič ne pove in nič ne pomeni. Začetek prenov, poglobitve in požitve Gospodove molitve, odkrivanje novih razsežnosti in novega pomena za življenje bi se moral pokazati najprej v kulturi besede, v zbrani, jasni in razločni, zato tudi počasni in osebni izgovarjavi besed. Ponekod verniki molijo očenaš, že začetne besede, tako površno in zanikrno, malomarno in v naglici, da je kar mučno, če pomislimo, za kaj gre.

Prve besede, s katerimi po Gospodovem naročilu „smemo“ nagovarjati vsemogočnega in svetega Boga, nam odkrivajo najgloblje in najpomembnejše razmerje med Bogom in človekom: da je Bog naš oče in mi njegovi otroci. Drugega in drugačnega Boga ni in tudi drugega in drugačnega človeka ni. Razlika je le v tem, da verni kristjani, ki poznamo in sprejemamo Gospodovo molitev, to verujemo in se tega veselimo, v to polagamo vse svoje upanje in zaupanje. Drugi pa tega ne vedo ali nočejo sprejeti. A najbrž tega le zato ne sprejemajo, ker v veri niso dojeli, kaj ta resnica zanje pomeni in kakšen smisel daje človekovemu življenju.

Če smemo in moremo v Svetem Duhu Boga klicati: „Aba, Oče!“ (Rim 8, 15), pride v molitvi do osebnega pogovora z Bogom. Oče je v nebesih, mi smo na zemlji, a vendar si nismo daleč in tuji. Oče je pri nas in biva v nas, kot nam je razodel Kristus (prim. Jn 14, 23). Oče nas vidi in sprejme v svojem Sinu, ker je on v nas in mi v njem. Molitev očenaša v duhu in resnici, v živi veri in s srcem pomeni, da se zavedamo in smo trdno prepričani: nismo sirote, očeta imamo, ki nas pozna in nas ima rad; nismo sami, brate in sestre imamo, v božji družini živimo. Nebesa so naš zadnji dom, ker je Kristus odšel, da nam pripravi prostor (prim. Jn 14, 3). V živi veri in trdnem prepričanju nam zbrana in iskrena molitev očenaša postaja vodilo in navodilo za življenje. Tudi če živimo v družbi, kjer je vedno manj pravih očetov, ki se zavedajo svojega dostojanstva in svojih dolžnosti, tudi če je veliko slabih očetov, ki ne poznajo prave ljubezni do svojih otrok, tudi če je veliko sirot brez očetov, — Bog je in ostane naš oče in vedno znova se smemo vračati k njemu kakor izgubljeni sin k dobremu očetu. Tudi če živimo v družbi, kjer nas sebičnost in slabi zgledi zavajajo, da bi živeli kot sebični sinčki-edinčki in ne videli bratov in sester, ne imeli zanje čuta. Gospodova molitev nas vedno znova spomi-

nja in opominja: Bog je „naš“ oče, ne le „moj“ oče — vsi smo bratje in sestre med seboj. Tudi če nam nekateri govorijo, da nam zadošča ta svet in nas hočejo zapreti vanj, da bi se zadovoljili s tem, kar nam nudi in ne hrepeneli po drugem, očenaš nam

odpira nova obzorja, širi daljave in odkriva višine: ta svet ni vse, naša domovina je drugje, ker molimo: Oče naš, ki si v nebesih.

Lepo je, s srcem, polnim vere in zaupanja, polnim življenja, moliti očenaš.

Alojzij Šuštar, nadškof

Ladja, z mnogimi morji za sabo

Vse od obale binkoštnega jutra tja do pristana 2. Vatikana ni na krovu Ladje — Cerkve nehala plapolati zastava: zastava ženske, ki si jo je ta ladja izvolila za zvezdo.

Človek se sprašuje, kateri od obeh spolov je pravzaprav v krščanski viziji bolj poveličan, moški ali ženski.

Moškost je v Kristusu vcepljena v samo enotnost božje osebe. Ženskost pa je v Mariji poveličana v najintimnejšo biološko spo-

jitev z božanstvom, s čimer je to bitje povzdignjeno nad celotno kreaturalno hierarhijo.

Če je torej kdaj prišlo v krščanstvu do podcenjevanja ženske, to gotovo ni moglo izhajati iz njegovega dogmatičnega bistva, iz vloge, ki jo krščanstvo v zgodbi odrešenja odmerja ženski.

Če upoštevamo, da je Kristus kot človek vključen v nedeljivost ene same božje osebe, moramo reči celó, da se je v krščanski viziji kot čista kultura povzpela

najvišje Ženska.

Je preveč, če tvegamo trditev, da je bil z odrešenjem poveličan v kozmični enakopravnosti spol sam, v svoji od Stvarnika določeni dvojnosti? Večno moško v Kristusu in večno žensko v Mariji?

Tudi naša moderna emancipirana pamet si ne more zamisliti nič bolj vzvišenega. Tudi v raznih mitologijah — indijski, egiptovski, grški — ne najdemo ničesar, kar bi se moglo primerjati s takšnim poveličevanjem moškega počela v stvarstvu, namreč v takšni plemenitosti vizije. Kristjan tukaj zasluti novo integriteto, kakršno je Stvarnik namenil vzpostaviti v prav tisti človeški danosti, ki jo je izvirni padec še posebej vrgel iz ravnovesja: v spolu. V Mariji je poveljučana obenem plodnost in devišтво: za kristjana je Marija obenem Mati in Brezmadežna.

Odveč bi bilo dokazovati, s kakšno ljubeznijo se je ob Mariji živela krščanska domišljija, od Dantejeve molitve tam na vrhu njegove onstranske poti tja do Schubertove Ave Marije. Dovolj je omeniti samó lavretanske litanije, ta gejzir prelepih metafor, do katerih more občutiti odpor le človek brez smisla za poezijo. Prav tako se je od tega enkratnega Bitja pustila očarati krščanska liturgija. Zanj je splebta venec najlepših oznak, ki gredo od nadčloveške nežnosti do nadčloveške moči: lepa kakor luna in strašna kakor zvrščena vojska. In Cerkev je dala kristjanu v roke

rožni venec, ta nežni film njenih glavnih življenjskih postaj, od Gabrijelovega obiska do vnebovzvetja.

La Salette, Lurd, Fatima dokazujejo, da ta Ženska ni zbledela v megli srednjeveškega mysticizma. Oblastno je stopila v samo sredo industrijske dobe. Svoj nastop je prepustila preverjanju zdravniških komisij in celó novih tehničnih sredstev: čudežno sneženje v Fatimi je bilo na primer ujeta na fotografsko ploščo.

Za kristjana ostaja Marija na dogmatski ravni najvišja transmisija božje sile v veselje, na osebni ravni pa Nežnost, kateri se izroča v življenju in v smrti.

Zvezda, vstala nad Ladjo že v samem jutru njenega izplutja, na binkoštni dan...

Od koncila v Efezu se njen jutranjski lok zarisuje tja do 2. Vatikana: „Mati božja“ si preko poldruega tisočletja podaja roko z „Materjo Cerkve“. Zvezda še zmerom žari, v ljubeznivem soju jutranjice, tudi nad našim atomskim morjem.

Tudi natančneje izmerjena v nove teološke parametre bo za kristjana ostala upanje Cerkve in upanje sveta.

In Ladja plove.

Koliko morij je že prilepilo svoje školjke na njen trup? Judovsko, Grško-rimsko, Barbarsko, Srednjeveško, Renesančno, Razsvetljensko, Industrijsko, Atomsko, Kozmonavtsko...

Za kristjana ni dvoma, da bo pustila za sabo tudi to naše morje, na videz vsa škripajoča v svojih strukturah, na videz vsa krhka med atomskimi podmornicami in letalonosilkami, komaj upošte-

vano neoboroženo plovilce na velikih admiralskih zemljevidih svetovne politike — in vendar nesmrtna: z božjo obljubo, zapisano na svojem krnu.

Alojz Rebula

Krščanska modrost

Kristjanova modrost

Človek se sprašuje, neutrudljivo išče; v življenju mora vedeti, kaj je dolžan delati in zakaj. Tudi še potem, ko je s tehničnim znanjem zadovoljil gmotne potrebe svojega življenja, o neizpolnjenosti svojih teženj, ki so v svetu končnega potopljene v neskončnost. Kaj je namen in smisel njegovega življenja? Zakaj obstoji na svetu dobro in zlo? Odkod sta bolečina in smrt in kakšen je njun pomen? Ali je kaka pot za dosego prave sreče? Ali je na ta pereča vprašanja duha edini odgovor le molk in brezbržnost veselja? Že od vsega začetka so ljudje po vsem svetu v globini svojega srca želeli vedeti za razlog svojega življenja.

Prišel je Jezus in je z oblastjo izjavil: „Jaz sem pot, resnica in življenje. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja.“ „Kristus nam je postal modrost od Boga, posvečenje in odrešenje,“ pojasnjuje sv. Pavel. Kristjanova modrost je Kristus. Kristus je most, prek

katerega je možno občevanje človeka z Bogom; je Beseda, ki uči kristjana spoznavati nebeškega Očeta in se obračati nanj v sinovskem pogovoru. V Kristusovi luči se razjasnijo skrivnosti, ki obdajajo človekov obstoj.

Listine krščanske modrosti

Krščanska modrost ni sad človeškega iskanja, ne filozofskega razmišljanja, ampak je sad božjega razodetja. „Mnogokrat in na mnogotere načine je nekdanj Bog govoril očetom po prerokih,“ piše apostol Pavel, „slednjič, te dni, nam je govoril po Sinu Jezusu Kristusu.“

Razodetje pred Kristusom je obseženo v 45 knjigah stare zaveze, razodetje, ki ga nam je prinesel Kristus, pa v 27 spisih nove zaveze. To so svete knjige kristjanov in vsem skupaj pravimo sveto pismo, predmet nenehnega razmišljanja in spoštovanja v vsej Cerkvi. Pisatelji svetopisemskih knjig so bili pri pisanju, zaradi važnosti snovi, ki so jo obravnavali, deležni posebne božje pomoči, ki jo imenujemo „navdih-

njenje“. Varstvo in posredovanje tega razodetja ter avtentična razlaga knjig, ki ga vsebujejo, je naloga Cerkev, ustanovljene od Jezusa Kristusa, da bi bila „božja hiša, steber in temelj resnice.“ Dejavnost, s katero Cerkev posreduje in z oblastjo prikazuje razodetje vsem ljudem, je krščansko izročilo.

Pri božjem razodetju gre v bistvu za dejstva in nauke v zvezi z božjim delovanjem v korist človeka, za dogodke v zvezi s tem in njihov pomen. Človeški razum mora ob teh dejstvih in resnicah

mnogokrat priznati svojo nemoč, da bi jih razumel. Stoji pred svetim območjem, ki ga presega in katerega nadnaravna polnost mu je nedostopna. Razumeti ga more samo toliko, kolikor potrebuje, da si iz njega naredi vodilo za življenje in mišljenje. Zaradi tega je večina krščanskih resnic „skrivnost“, to se pravi sveta in zastrta stvarnost, ki jo je mogoče spoznati le medlo in samo s pomočjo razodetja in vere, ki jo je Bog položil v človeka.

(Tajništvo za neverne pri apostolskem sedežu)

Človek v luči božjega razodetja

Dostojanstvo človekove osebe v njeni telesnosti in duhovnosti, svobodi in etični odgovornosti v vesti je vsakomur dostopna resničnost. Cerkev pa razlaga to resničnost v luči božjega razodetja in s tem odkriva nove razsežnosti človeka. Na vprašanje, kaj je človek, daje že razodetje stare zaveze odgovor, da je človek ustvarjen po božji podobi. Nova zaveza pa oznanja, da je človek po Kristusu odrešen in poklican v občestvo božjega življenja, da po Svetem Duhu postane nov človek, božji otrok in Kristusov sodedič.

Resnica o novem človeku, o novem življenju in novi svobodi je verska skrivnost in le v veri sprejemljiva. Razodetje torej do-

polnjuje, kar o človeku povedo različne znanosti in filozofija. Kdor v veri sprejme razodetje, o človeku več ve. Šele božja beseda o poklicanosti človeka od Boga po Jezusu Kristusu v Svetem Duhu odkriva polno resnico o človekovem položaju.

Ustvarjen po božji podobi

„Sv. pismo uči, da je bil človek ustvarjen po božji podobi, sposoben spoznati in ljubiti svojega Stvarnika, ki je človeka postavil za gospodovca nad vsemi zemeljskimi stvarmi, da bi vladal nad njimi in jih uporabljal, povečujoč Boga“ (CS 12). Kot božja podoba naj človek v svojem gospodstvu nad vsemi zemeljski-

tajiti ali se ji s svobodnim odločanjem proti Bogu izneveriti in upirati.

Od Boga podarjena samostojnost

Človekova ustvarjenost po božji podobi ne zmanjšuje in ne ogroža njegovega dostojanstva in samobitnosti, marveč je za njiju bitna podlaga. Kot oseba je človek v svoji svobodi in dejavnosti avtonomen.

Avtonomija ne pomeni absolutne samobitnosti in neodvisnosti, ampak od Boga podarjeno samostojnost in samoodločevanje na podlagi lastnega spoznanja. Prvi vir spoznanja sta človekova oseba in svet, v katerem živi, prva sposobnost je njegov um in prva moč njegova volja. Razodeta resnica in božje zapovedi ter njihovo sprejetje v veri so le dopolnilo, ki ga Bog daje človeku. Bog ni človekov tekmeč, ki bi se hotel uveljaviti na račun človeka, ampak človeku omogoča njegov razvoj v svobodi in ga kliče k čim popolnejšemu razvoju.

mi stvarmi na podlagi svojega spoznanja in svobodnega odločanja v nekem smislu nadaljuje božje stvariteljsko delo. Kot božji sodelavec naj oblikuje svet s svojim delom, tehniko, kulturo in umetnostjo. Kot njegov partner naj ostane z Bogom v stalnem pogovoru in priznava Boga za svojega Gospoda. Od njega naj prejema smernice za svoje življenje in delovanje, pomoč v svojem prizadevanju ter doživlja njegovo skrb in ljubezen.

Za vernega človeka so življenje in vse dobrine sveta božji dar, ki naj ga uporablja v svojo srečo in izpopolnitev. V vsem tem pa je človek dolžan Bogu polagati račun, ker je kot ustvarjeno bitje od njega odvisen. Svoje božje podobnosti človek ne more nikdar izgubiti, tudi z grehom ne; le z nevernostjo jo more

V poslušnosti Bogu in v sodelovanju z njim po njegovi volji najde človek svojo srečo. Le če ostane človek do Boga kot svojega Stvarnika in Gospoda odprt in se zaveda svoje naravnosti na absolutno, ohrani svoje resnično dostojanstvo. Sv. pismo opozarja na poslušnost Duhu (Rimlj 8, 14—17). Kdor tají Boga, tají s tem osnovo za človekovo dostojanstvo. Kristjani v veri sprejemajo resnico o Bogu, ki podarja

človeku avtonomijo, in jo skušajo odgovorno uresničevati.

Po Kristusu odrešen

Najpopolnejši odgovor na vprašanje, kaj je človek, je učlovečenje Bog Jezus Kristus. On, ki je podoba nevidnega Boga (Kol 1, 15), je tudi popolni človek, ki je ljudem vrnil bogopodobnost, popačeno začeniši s prvim grehom. Ker pa je v njem človeška narava privzeta, ne pa uničena, je že s tem samim tudi v nas dvignjena k dostojanstvu brez primere.

Poklican v občestvo božjega življenja

Upodobljen v Sinu, ki je prvorojenec med mnogimi brati, prejme krščanski človek prvine Duha, ki ga usposablja za spolnjevanje nove postave ljubezni. Po božjem Duhu je ves človek notranje prenovljen in pričakuje odrešenja svojega telesa (prim. CS 22). Vcepljen v Kristusa po veri, krstu in drugih zakramentih in v hoji za Kristusom je verni kristjan prepričan, da bo s Kristusom nekoč deležen večnega življenja pri Bogu. Zato je zanj upanje tista življenjska moč, ki ga prek vseh težav in razočaranj usmerja k njegovemu zadnjemu cilju.

Po Svetem Duhu nov človek

V luči Kristusove odrešenjske skrivnosti in poklicanosti v novo življenje se naravno dostojanst-

vo človekove osebe razodeva v novi luči. V veri odkriva človek nove razsežnosti in možnosti svojega razvoja. Njegova svoboda je nova svoboda v Svetem Duhu, za katero je človeka osvobodil Kristus (Gal 5, 1). To pomeni, da človek ni več suženj greha, zaradi katerega je bil zapisan večni smrti. S svojo smrtjo na križu je Kristus strl jarem greha in odprl pot v novo življenje.

Odrešena svoboda je na zemeljski poti sicer še zastrta in negotova. Zato si mora človek resno prizadevati, da se vedno bolj osvobodi od greha in sebičnosti in se odpre božjemu klicu. V luči vere pomeni že prizadevanje neposredno srečevanje z živim Bogom in sodelovanje z njim. Človekove pravice in dolžnosti so pravice in dolžnosti božjih otrok. Njegovo razmerje do bližnjega ureja nova zapoved ljubezni po Kristusovem zgledu. V luči Kristusove skrivnosti je človek „zakrament“ in vidno znamenje Boga. Služba Bogu je služba človeku. Kar kdo stori kateremu izmed svojih najmanjših, stori Kristusu (Mt 25, 40).

Božji otrok in Kristusov sodedič

V luči poklicanosti v Kristusu je človekova življenjska naloga, da v sebi čim popolneje uresniči Kristusovo podobo v hoji za njim. Hoja za Kristusom pomeni življenjsko skupnost z njim v svobodi od greha in v oblikovanju

novega človeka v veri, upanju in ljubezni, v zakramentalnem življenju, v molitvi in trpljenju in v občestvu Cerkve.

Prva in najvažnejša naloga v hoji za Kristusom je izpolnjevanje nove zapovedi ljubezni do bližnjega. „Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj“ (Jan 13, 35).

Zaradi zapletenosti v greh in osebne obteženosti s slabimi nagljenji veren kristjan sicer zelo nepopolno izpolnjuje svojo življenjsko nalogo in lahko postaja nezvest božjemu klicu. Tega se tudi zaveda in to priznava pred

Bogom in ljudmi. Zaveda se, da mu je potrebno stalno očiščevanje in spreobračanje v spravi z Bogom in z ljudmi. V tem izkustvu se čuti povezanega z vsemi slabotnimi in obteženimi in je do njih poln razumevanja in dobrohotne ljubezni. V zaupanju v božjo pomoč in v delovanje Svetega Duha pa po besedah sv. Pavla vedno znova začenja: „Bratje, jaz ne mislim, da sem že dosegel, eno pa: Pozabljam kar je za menoj, in se stegujem za tem, kar je pred menoj, in tako hitim proti cilju za nagrado božjega klica od zgoraj v Kristusu Jezusu“ (Flp 3, 13—14).

(Prenova 6)

V nedeljo 17. junija bomo slovenski rojaki iz Velikega Buenos Airesa počastili Jezusa v sv. Rešnjem telesu s sv. mašo in procesijo.

Iz kronike Janeza Pavla II.

Delavec delavcem

Nedelja 18. marca je bila v Vatikanu posebej posvečena delavcem. Kar 50 tisoč se jih je zbralo pred baziliko sv. Petra, kjer je bila načrtovana slovesna papeževa maša, ki pa je bila potem zaradi močnega dežja predstavljena v baziliko. Prišli so skoraj iz vseh evropskih držav, pa tudi od drugih jih je bilo veliko. Med njimi so bili kmetje, delavci, obrtniki, gospodinje, tehniki, uradniki, izseljenci. Papež jih je posebej spomnil, naj sledijo evangeliju dela, ki ga je Jezus oznanjal vse življenje, v Nazaretu tudi fizično delal. „Cerkev,“ je dejal papež, „je vedno poudarjala vrednote dela: družbene, ekonomske in kulturne, pri tem pa poudarjala dostojanstvo človekove osebe.“

Proti odstranjevanju križev

Odstranjevanje križev iz poljskih šol je papež označil kot „zele bolečo zadevo“ pri splošni avdienci v sredo 28. marca, ko je skupino poljskih romarjev nagovoril v njihovem jeziku. Povedal je, da popolnoma podpira poljske škofove, ki so se postavili na stran študentov in srednješolcev v njihovih protestih proti odstranjevanju križev.

Tokrat se je zgodilo prvič, da je papež po svojem drugem obis-

ku v domovini javno govoril o notranjem položaju na Poljskem. Navedel je odlomek iz sporočila poljskih škofov, ki zahtevajo socialni mir, sedanji ukrepi režima pa sejejo nemir. Stališče škofov pa ni doseglo zaželenega učinka, saj je režim odgovoril takoj, da je odločil nepreklicno, da bo odstranil križe iz vseh javnih prostorov. Primas Glemp pa je na vse to dejal, da pomeni odstranjevanje križev za Poljake isto kot rezanje pri živem telesu.

Besede priznanja Severni Ameriki

Novi poslanik ZDA pri Apostolskem sedežu William Wilson je 8. aprila predložil sv. očetu poverilne listine. Ob tej priložnosti je papež naslovil nanj besede, ki so polne priznanja za vlogo ZDA v današnjem svetu.

Sv. oče je med drugim dejal, da sedanji svetovni položaj v mnogočem zavisi od načina, kako vrši Severna Amerika svoje poslanstvo služenja človeštvu. Tako Apostolski sedež kot moralna vellesila kakor ZDA kot tehnična se morata soočiti s problemi, ki zadevajo ves svet: oboroževalna tekma, zatiranje slabotnih, lakota, reveži, begunci, kršenje človekovih pravic. V vsem tem pa obstaja med obema tesna vzporednost. Janez Pavel je sklenil govor z željo, da ostane Sev. A-

merika zvesta sama sebi, ko gre za načela vere in morale ter za pomoč svetu, ki potrebuje miru in pravice, ki je lačen in željan bratske ljubezni.

Vojaki pri papežu

V nedeljo 8. aprila se je zbralo v baziliki sv. Petra 16.000 vojakov, vsi v uniformah, iz 24 držav. Jasno je, da ni bilo nobenega iz držav s komunističnim režimom. Z vojaki so prišli tudi njihovi svojci. Vsi ti vojaki so prišli v Rim, da opravijo svetoletno romanje. Papež jih je bil vidno vesel in si je v pridigi zastavil

dvojno vprašanje: ali je mogoče biti dober vojak in dober kristjan in ali se dá služiti miru z orožjem v rokah. Na prvo vprašanje je odgovoril: če vojak želi služiti miru, pospeševati pravičnost in premagati smrt z ljubeznijo, gotovo uresničuje krščanski ideal služenja in bratstva. Na drugo vprašanje pa je dejal, da se dá tudi z orožjem krepiti mir, če to orožje služi za vzpostavitev prekršenega reda v družbi in za preprečitev teptanja človekovih pravic.

Nova imenovanja

Sv. oče je imenoval kardinala Casarolija, ki že sedaj vodi državno tajništvo (vatikansko zunanjo politiko), za svojega predstavnika, kar se tiče oblasti in odgovornosti pri vodenju Vatikanske države. Brazilski kardinal Angelo Rossi, ki je bil do sedaj prefekt Kongregacije za širjenje vere, bo odslej upravljal imovino Apostolskega sedeža, na njegovo mesto pa je bil imenovan nadškof Ryan iz Dublina na Irskem. Kongregacija za imenovanje škofov je bila zaupana črnskemu kardinalu Gantinu, ki je bil doslej predsednik komisije „Pravičnost in mir“. V tej službi ga bo nasledil marsejski nadškof kardinal Etchegarrray.

Svetoletno romanje mladih

Srečanje mladih v Rimu ob sklepu sv. leta, ki je trajalo od 12. do 15. aprila, je daleč pre-

seglo najbolj optimistična predvidevanja organizatorjev. Zbralo se jih je kar 300.000 in to iz vsega sveta. Najbolj doživeti in najlepši sta bili manifestaciji v soboto popoldne in v nedeljo dopoldne: 3 ure je v soboto trajal spreved iz raznih rimskih zbornih mest na Trg sv. Petra, kjer je mlade ob 18,15 sprejel sv. oče. Na častni tribuni je bil tudi predsednik vlade Craxi, 10 kardinalov in mati Terezija.

Papež je mlade pozval, naj se borijo zoper „kulturo smrti“. Odklanajo naj zato nasilje, splav, mamila, vojno, jedrsko orožje. Naj bodo čisti. S starejšimi naj iščejo dialog. Na cvetno nedeljo je bil Trg sv. Petra spet nabito poln. Papež jim je govoril spet o smislu življenja. Zavrnejo naj greh, sebičnost, poželjivost. Gobjo naj duha služenja.

Jubilejno srečanje športnikov

Na olimpijskem stadionu v Rimu se je zbralo okrog 70.000 športnikov iz vsega sveta, da praznujejo jubilej odrešenja. Mednje je prišel tudi sv. oče in zanje daroval sv. mašo.

V pridigi je dejal, da je šport lahko pristna kultura, če je odprt za človeške vrednote in pomaga k skladnemu razvoju človeka v vseh njegovih razsežnostih. Šport lahko mnogo pripomore k medsebojni ljubezni, iskrenemu bratstvu in pristni solidarnosti. Lahko pripomore tudi k miro-ljubnemu sožitju narodov in k

odpravljanju kakršnega koli zapostavljanja, rasnega, jezikovnega ali verskega. Sv. oče je tudi omenil tekmovanje. Več kot zmaga ali trofeja velja nevenljivi venec večnega življenja, ki ga daje Bog.

Sveto leto invalidov

31. marca so v veliki avdienci dvorani Pavla VI. praznovali invalidi z vsega sveta. Papež jim je govoril o potrebi, da bi po vsem svetu uresničili bratstvo. Tudi nedolžno trpljenje, ki je in ostane skrivnost, lahko pri tem učinkovito pomaga. Takšno trpljenje je po svojem bistvu usmerjeno v vstajenje, v veliko noč. Kristus trpečih ne bo razočaral. Trpljenje vedno naloži križ na rame, toda če ga človek sprejme, se spremeni in dobi razsežnost ljubezni.

Svetoletni dar redovnikom

Za konec sv. leta je Janez Pavel II. zapisal posebno apostolsko spodbudo, ki jo je namenil redovnicam in redovnikom. 51 strani dolgo besedilo ima naslov „Odrešenikov dar“ in je neke vrste duhovni razgovor, s katerim želi papež spomniti redovnike na osnove redovniškega življenja. — Listina kaže izjemno spoštovanje cerkvenega občestva do redovnikov. V njihovem življenju vidi svoje posebno duhovno bogastvo. Papež jih spodbuja, naj spoštujejo skupno življenje, nosijo redovniška oblačila ter se držijo

evangeljskih svetov. Mlade vabi, naj odkrivajo redovno življenje in naj se ga ne bojijo živeti.

Svetoletno romanje bratovščin

1. aprila so poromale v Rim bratovščine iz Italije, Zahodne Nemčije, Velike Britanije, Francije, Španije, Portugalske, Poljske in iz nekaterih držav Južne Amerike. Na romanju je bilo tudi zelo veliko salezijancev, ki so na ta način praznovali 50-letnico razglasitve njihovega ustanovitelja Janeza Bosca za svetnika.

Papež je zanje maševal na Trgu sv. Petra. Bratovščinam se je zahvalil za delo, ki so ga opravile v korist Cerkve. Glavne naloge, ki so jih bratovščine opravljale, so bile bogočastje, pokora in dela usmiljenja. Bratovščine so tudi skrbele za vzgojo in нравno rast svojih članov, pomagale ljudem ob naravnih nesrečah in epidemijah ter delale pokoro za javno nemoralo. Bratovščine so nastajale okrog večjih samostanov od 11. stoletja dalje. Najbolj so cvetele v 14. in 15. stoletju. Tudi danes po papeževih besedah še vedno lahko koristijo božjemu ljudstvu.

Papež mi pozabil omeniti preganjanjih zaradi vere po svetu. „Mislimo danes na vse one ljudi po svetu, ki jim je Kristus dal svojo luč in jo morajo nositi naprej sredi preganjaj in nasilja. Vera mora prenašati tudi slabosti vsakega izmed nas. Molimo za močno in pogumno vero!“ Na

Trgu sv. Petra je bilo nad 100 tisoč ljudi.

Svetoletno romanje družin

25. marca se je na Trgu sv. Petra pri papeževi maši za družine zbralo nad 100 tisoč svetoletnih romarjev. Poleg oltarja je bil nameščen kip fatimske Marije, ki so ga dan prej nalašč za to veliko svetoletno slovesnost prepeljali iz Fatime.

Janez Pavel II. je zakonce posebej opozoril na nerazvezljivost in zakramentalnost zakona. Obžaloval je, da sta te dve nepogrešljivi lastnosti v pravem krščanskem zakonu danes marsikje močno vprašljivi, ponekod pa so ju celo črtali.

Družine po svetu je papež pozval, naj ponovno odkrivajo resničnost prave zakonske in starševske ljubezni in se odprejo milostim zakramenta. Zakon je namreč velik zakrament, saj posveča moža in ženo in jima omogoča, da se ljubita med seboj in sodelujeta pri ustvarjanju novega človeškega življenja.

V današnjem času je marsikje mogoče opaziti odpor proti Bogu in njegovim zapovedim v življenju družine in zakona, razvrednotenje nekaterih temeljnih vrednot, ločene zakone, razbite družine, ubijanja otroških življenj pred rojstvom, razrahljano zakonodajo in običaje na področju zakonskega življenja.

Ob koncu maše pred baziliko je papež prebral posvetilno mo-

litev, s katero je ves svet, zlasti pa še krščanske družine zaupal v varstvo božji Materi.

Na veliki četrtek

Na veliki četrtek je sv. oče vodil somaševanje pri krizmeni maši v baziliki sv. Petra, pri kateri je posvetil sveta olja za podeljevanje nekaterih zakramentov. Med pridigo je poudaril, da je posvetitev sv. olj znamenje Kristusove volje, da bi nenehno bogatil sveto Cerkev s podeljevanjem zakramentov, ki so znamenja milosti in zveličanja. Omenil je, da gre h koncu obhajanje izrednega sv. leta odrešenja, in zatrdil somaševalcem, „da smo v sv. letu skušali obnoviti v nas zakramentalno milost duhovništva.

Na veliki petek

Na veliki petek je Janez Pavel II. vodil križev pot v Koloseju, razsvetljenem z baklami in svečami, v spomin Jezusovega trpljenja in smrti. Včasih je naslonil svoje čelo na dva metra visoki križ, ki ga je nesel. Pobožnost je začel znotraj Koloseja, med razvalinami, kjer so v prvih stoletjih metali kristjane levom. Pri molitvi križevega pota je papeža spremljala nepregledna množica s prižganimi svečami.

Ob koncu pobožnosti je v kratkem nagovoru dejal, da sodijo krute igre rimskih cesarjev v zgodovino, premnogo kristjanov

pa dnevno doživlja preganjanje v različnih oblikah in v različnih deželah na vseh kontinentih zavoljo svoje vere. „Ko se spominjamo trpljenja in mučeništva prvih kristjanov, ki so živeli iz vere v Kristusa in bili pripravljeni zanj dati svoje življenje, ne moremo pozabljati na naše brate in sestre, ki v sedanjih časih živijo in trpijo podobno.“ Ob teh besedah je gotovo mislil predvsem na vernike pod komunističnimi režimi.

Pred obredom velikega petka je okrog dve ure spovedoval v baziliki sv. Petra.

Velika sobota

Opravilo velikonočne vigilije je sv. oče vodil zaradi ogromne množice romarjev in vernikov na Trgu sv. Petra. Zavoljo sklepa sv. leta odrešenja se je zbralo v Rimu izredno število vernikov. Med krstnim bogoslužjem je papež krstil 30 odraslih ljudi iz Japonske, Južne Koreje, Češko-slovaške, Kenije, Ghane, Egipta, Holandske, Francije in Italije. Novokrščence je nato tudi birmal. Oltar je bil ob obelisku, ob strani trga pa je 22 metrov kvadratni televizijski zaslon prenašal ves obred, da so ga vsi navzoči — čez 30 tisoč — lahko dobro videli. Pridiga je bila izrazito verskega značaja. Jezusovo vstajenje je papež označil kot zmago življenja nad smrtjo in poročstvo tudi za nas. Obred je trajal 3 ure.

Na velikonočno nedeljo je Janez Pavel II. voščil srečne praznike v 45 jezikih. 300 tisoč romarjev in domačinov je napolnilo Trg sv. Petra in okolico. Papež je rotil, naj ljudje prenehajo s pripravami za vojno, s terorizmom, z mučenji in s splavom. Svet je v stiski zaradi naraščajočega nasprotja med vojnimi pri-

pravami in prizadevanji za mir, med bogastvom in siromaštvom, med spoštovanjem človekovih pravic in zatiranjem, med upanjem in življenjem nasproti splavu in evtanaziji. Po slovesni sv. maši in voščilih je zaprl brona-sta vrata v baziliko sv. Petra, ki so odprta le ob svetih letih, in s tem zaključil izredno sv. leto ob 1950-letnici Jezusove odrešil-ne smrti.

Srečanje slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi

Od 2. do 6. aprila je bilo v Erzenzingenu pri Rottenburgu v Zahodni Nemčiji. Zasedanje je vodil predsednik Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov dr. Janez Zdešar iz Münchna. O Trubarju, slovenskem reformatorju, je predaval dr. Marko Dvoržak, slovenist in jezikoslovec, ki sedaj deluje v slovenskem pastoralnem središču v Ulmu. O Lutru, začetniku reformacije v Nemčiji — kot ga motri Cerkev v današnjih dneh — je predaval nemški teolog dr. Hubert Bour. V imenu slovenskih škofov je udeležencem za- sedanja poslal pozdravno pismo dr. Stanislav Lenič. Okrog 30 udeležencev je seveda razpravljalo o dušno-pastirskih vprašanjih med slovenski-mi zdomci in se pomenilo tudi o razmerah v matični domovini.

Prof. Jože Krašovec obsojen

Temeljno sodišče v Ljubljani, Enota v Ljubljani, je obsodila Jožeta Krašovca, profesorja bibličnih zna-nosti Stare zaveze na Teološki fakulteti v Ljubljani, na mesec dni zapora, pogojno za 5 let. Razlog za obsodbo je sodišče našlo v naslednjem odstavku njegovega predavanja na Teološkem tečaju za študente novembra 1980, ki je izšlo v knjigi Kristjani za prihodnost maja 1981: „Kako močna in učinkovita je obče-čestvena vera, se posebno dobro za-vedajo borbeni ateisti in zagovorniki človekove funkcionalnosti v kolektivu. Odtod njihovo zapeljevanje s krilaticami, da je vera zgolj osebna zadeva posameznikov. Vedo, da je človeka treba izolirati, potem bo njihov pokorni podanik, figura v njihovem sistemu.“ (Družina, 13 — 1984.)

Škof Rožman

duhovna podoba velike osebnosti na prelomnici časa

Ljubljana – novi Rožmanov dom

Dr. Rožman je že 7. januarja 1920. pričel predavati cerkveno pravo na novi Teološki fakulteti v Ljubljani. Ko se je selil s Korškega, mu je bilo iz vagona, kjer je bilo pohišstvo, pokradeno vse: perilo, obleka, knjige in skripta. Med rokopisi so gotovo bila njegova predavanja, ki jih je tako skrbno sestavljal za svoje slušatelje v celovškem bogoslovju. Verjetno pa so med spisi bile tudi pridige, morda celo njegovi literarni proizvodi iz dijaških in bogoslovnih let. Tej nesreči se je pridružila še druga: prof. Rožman ni mogel dobiti v Ljubljani niti pravega stanovanja, niti svoje kuhinje. V začetku se je stiskal v majhni sobici v palači Ljudske posojilnice. Vsako jutro si je v kavarni Union privoščil skodelico kave, opoldne je kosil na raznih krajih, za večerjo

pa je uporabljal kako malenkost.

Ker je bil začetka samo honorarni profesor, je bila tudi njegova plača majhna. Zato ni čudno, da je v šolskem letu 1920/21 sprejel mesto dijaškega prefekta v ljubljanskem Marijanišču.

Sodbe, kako je opravljal dr. Rožman svoj apostolat med dijaki, so deljene. Po mnenju nekaterih sodobnikov, je bil s fanti predober. Drugi mu očitajo, da je bil v svojem zaupanju dostikrat razočaran. Dejstvo je, da je doživel kot prefekt dva upora, zlasti višješolcev, obakrat pa je bil vzrok — ričet. Obakrat se tudi zdi, da je Rožman prenašlo in premočno reagiral. Seveda pa je treba poslušati tudi drugo plat zvona. Njegov nekdanji gojenec piše o dr. Rožmanu, da je nemoogoče trditi, da bi bil zelo nepotrpežljiv, oziroma razburljiv. Vse

slabosti in majhne prestopke študentov da je čudovito mirno in potrpežljivo prenašal. Razburil pa se je in odločno nastopil tedaj, kadar je videl med dijaki zlobo, hudobijo ali dejanja, s katerimi so delali sebi ali zavodu sramoto.

Dr. Rožman pa je že v začetku svojega bivanja v Ljubljani zaočeval globoko tudi v Orlovski zvezi. Slovenskega Orla je ustanovil škof Jeglič.

Z ustanovitvijo je imel več namenov. Predvsem naj bi bil Orel protiutež Sokolu, ki mu je njegov ustanovitelj Tyrš dal svobodni-selno ideologijo. Istočasno pa naj bi ta organizacija koristno zaposlila mladega človeka ter mu dala vzgojo in izobrazbo. V tej organizaciji je torej dr. Rožman takoj mašel v Ljubljani nov delokrog. Postal je mladinski referent pri slovenski Orlovski zvezi in bil pokrovitelj dijaškega Orla. Dr. Rožman je z Orlom preživel vse krize, zlasti vdor križarstva, ter mu ostal zvest do l. 1929., ko je centralna beograjska vlada Orla razpustila.

Dr. Rožman je že na Koroškem ustanovil več Marijinih družb, po prihodu v Ljubljano pa je najprej poživljal Marijino družbo v Marijanišču. Toda kmalu je postal ideolog slovenskih Marijinih družb. Njegova zasluga je bila, da so bila začetna trenja med Orli in Marijinimi družbami že v kali zatrta.

Leta 1923. je bil v ljubljanski

stolnici posvečen za škofa Rožmanov stanovski tovariš, vseučiliški profesor dr. Josip Srebrnič. Ko je odšel na svojo novo škofijo, otok Krk, se je izpraznilo njegovo dotedanje stanovanje v šentpetrskem župnišču v Ljubljani. Tedaj je za dr. Rožmana prišel ugoden trenutek, da se je iz Marijanišča preselil v to stanovanje. S preselitvijo je nehal biti prefekt marijaniških dijakov. Ko je še avgusta 1924. postal izredni profesor cerkvenega prava na Teološki fakulteti v Ljubljani, se je tudi njegovo gmotno stanje izboljšalo. Še enega udejstvovanja dr. Rožmana v tej dobi ne smemo pozabiti: bil je ploden pisatelj znanstvenih in poljudnih razprav. Pisal je v vsemogoče revije in časnike. Omenimo naj med drugimi samo znanstveno revijo „Čas“, bogoslovni znanstveni časopis „Bogoslovni vestnik“, sodeloval je pri „Bogoljubu“ in „Glasniku presvetega Srca Jezusovega“ in še in še. Pisal je vzgojne članke zlasti v „Mladost“, glasilo slovenskih Orlov, bil pa je tudi sodelavec pri Družbi sv. Mohorja. Za fante je napisal molitvenik „Besede življenja“ - misli in molitve za fante. Končno pa naj dodamo še vrsto njegovih člankov v duhovniškem glasilu „Vzajemnost“. Dr. Rožman torej ni bil svetilka pod mermikom, temveč žaromet, ki je s svojo lučjo svetil tja, kjer je bila tema najgostejša.

(Povzeto po knjigi dr. Kolariča)

Duhovnik Matija Lamovšek nas je zapustil

V četrtek 29. marca 1984 v ranem jutru je stopil pred najvišjega duhovnika vseh vekov Gospoda Jezusa Kristusa njegov zvesti in skrbni služabnik duhovnik preč. g. Matija Lamovšek in mu na zlati pateni prinesel svoje duhovniško življenje, ki je bilo neprestana daritev.

V družini trdnega in premožnega gruntarja je 11. marca 1900 v št. Rupertu na Dolenjskem zagledal luč sveta. V stari in mogočni cerkvi, ki so jo iz rezanega kamna postavili še mogočni Celjani, je bil sprejet v krščansko občestvo z imenom Matija.

Po ljudski šoli v rojstnem kraju je bil sprejet v škofove zavode v št. Vidu nad Ljubljano. Sam je pripovedoval iz tega časa, da je tedaj bila v zavodih zaradi vojnih razmer slaba in pičla hrana. Dijaki so bili več lačni kot siti, zato je telesno oslabil, bil pa je vsa gimnazijska leta odličen dijak. Po končani gimnaziji je vstopil v ljubljansko bogoslovje. Škof dr. Anton Bonaventura Jeglič ga je 29. junija 1925. leta posvetil v duhovnika in 12. julija 1925 je v častitljivi — za majhno vas — kar preveliki in imenitni šentrupertski cerkvi zapel novo mašo.

Po novomašniškem slavu se

je začelo trdo duhovniško življenje. Mlad, postaven, telesno sicer nekoliko šibak je gospod Matija Lamovšek odšel na prvo kaplansko službo v hribovito, razsežno in zato težko župnijo Selca nad Škofjo Loko. Po devetih letih težkega pa uspešnega dela med hribovci, toda telesno utrjen in okrepljen, je bil 1934. leta poslan v župnijo Devica Marija v Polju, pred vrati Ljubljane.

V župniji je bilo mnogo kmetov, ki so živeli od bližnjega mesta, v glavnem pa so prevladovali tovarniški delavci, zaposleni v papirnici v bližnjih Vevčah, in železničarji. Župnija in delo samo po sebi ni bilo težavno, a duhovnik v takem kraju je moral imeti mnogo smisla in čuta in dober posluh za potrebe delavcev, predvsem za duhovne potrebe. Moral se je poglobiti v delavsko miselnost, v njihovo duševnost in se vedno pravilno znajti v okolju, ki ga je neprestano kvaril vpliv bližnjega mesta. S tega vidika pa delo ni bilo lahko. Gospod Matija se je v novi župniji hitro znašel in se je izkazal kot resen in vesten dušni pastir proletarcev in posebej kot skrben duhovni oče in vzgojitelj mladine. Ves se je posvetil delavski in dijaški katoliški akciji. Gospod

Matija je imel z mladinsko katoliško akcijo lepe uspehe in je vzgojil lepo število dobrih, da, naravnost odličnih borcev. To pa ni šlo v račun komunistov in njihovih sopotnikov krščanskih socialistov v Krekovi mladini, ki so že tedaj v župniji na široko razpredli svoje mreže in si vztrajno prizadevali, da vanje nalože čim več delavcev in še posebej dijakov, ki jih je zaradi bližine Ljubljane bilo v Polju kar veliko število. Komunisti pa so iz Ljubljane dobivali tudi stalno pomoč in navodila. Tako si je zaradi svojega uspešnega dela gospod Matija nakopal smrtno sovraštvo komunistov pa tudi krščanskih socialistov, ki so ga že zaznamovali za likvidacijo. Če bi ga maja 1945. leta dobili v roke, bi ga ubili.

V tej zavesti je 5. maja 1945. leta zapustil župnijo in se pridružil množici beguncev ter odpešal po Gorenjski prek Karavank in Ljubelja na Koroško. Ni

bil sam, v begunstvo je z njim in župnikom odšel tudi cvet poljske župnije.

S prihodom v begunstvo je začel gospod Matija, kot vsi begunci, življenje polno nemira, neprenehnega strahu, moreče taboriščne psihoze, stradanja in vsakovrstnega pomanjkanja, doživljal in preživiljal vse bridkosti z ljudstvom vred. Ves čas pa je vestno vršil svojo duhovniško službo najprej v taborišču Kellerberg in potem v Spittalu ob Dravi, kjer je bil taboriščni župnik vse do 1. januarja 1949. leta, ko je odpotoval v Argentino.

Na argentinska tla je z ladje Gral Holbrook stopil 5. februarja. Bil je v najlepših moških letih, zdrav in trden človek. Toda prilagajanje v nove razmere, neznanje jezika in nepoznanje novih ljudi, njihove miselnosti in navad, plitke in površne vere, svojske morale, vse to ga je začelo uničevati. Zlasti ga je močno bolelo krivično preganjanje njegovega poljskega župnika Ketteja, ki je bolan ostal v Avstriji in so se po angleški vojaški upravi nad njim krepko in neusmiljeno znašali komunisti. Umrli je kot velik trpin.

Po službah v Baraderu in v Quilmesu v nadškofiji La Plata je meseca maja leta 1954 prišel za hišnega duhovnika v dekliški zavod presvetega Srca v Castellarju. Sestre tega zavoda so dobile v njem dobrega, skromnega in pobožnega duhovnika in vse je šlo dolgo časa v najlepšem re-

du in zastopstvu do časov „pókónsilске prenovе in prilagodljivosti sodobnosti“, za katero so se navduševale zlasti vse mlajše sestre, ni se pa s tem prilagajanjem sprijaznil gospod Matija, ki je v tej in taki prenovi in prilagajanju sodobnosti videl resno nevarnost za dobro in pravilno versko in redovno življenje. Začelo se je vrtanje, izpodkopavanje in rovarjenje proti gospodu Matiji. Zmagala je „reforma“ in nekako sredi leta 1968 je gospod moral zapustiti zavod. Zanj so bili to dnevi polni strašne grenkobe, a strli ga niso.

Pa se je zgodilo, da je po odhodu gospoda Matije kmalu za njim odšel sam Gospod iz zavodske kapele, in ne dolgo za njim je odšla iz zavoda tudi večina „sodobnosti prilagojenih“ sester.

Gospod Matija Lamovšek je bil sprejet v nadškofijo Buenos Aires in nadškof ga je imenoval za hišnega kaplana v zavodu „Božjega obličja“ v Parque Centenario, kjer je bil do zadnjega. Od tedaj do konca življenja je bival v hiši slovenskih dušnih pastirjev blizu Slovenske hiše.

S prihodom gospoda Matije v Castelar maja 1954. leta se je začelo tudi novo življenje na Slovenski pristavi. Najprej se je posvetil šoli dr. Franceta Prešerna. Otrokom je bil dober katehet in vzgojitelj. V materinem jeziku jih je učil spoznavanja verskih resnic in jih navajal k bogoljubnemu in zakramentalnemu življenju. Lepo je število fan-

tov in deklet, zdaj že tudi mož in žena, ki jih je pripravil na prvo sv. obhajilo in birmo. Na šoli dr. Franceta Prešerna je učil verouk 27 let.

Ko je bil v zavodu najsvetejšega Srca, je večina rojakov iz Castelarja zahajala k njegovi maši v zavodski kapeli. Tam je bil tudi vsem na razpolago za sv. spoved. Potem je za Slovence nekaj časa maševal v stari zapuščeni kapeli Señor de los Milagros na ulici Munilla 1190 v Moronu.

Na Pristavi je bilo 1959. leta dograjeno novo poslopje za šolo in sestanke mladinskih organizacij. To novo poslopje je msgr. Anton Orehar 29. septembra istega leta blagoslovil in v veliki šolski sobi, podobni mali dvorani, opravil prvo sv. mašo. V ta prostor je 1964. leta gospod Matija prenesel službo božjo. Poskrbel je za najnujnejšo opremo in paramente in tukaj se je odslej začela pri sveti maši ob nedeljah zbirati pristavska srenja, on pa je postal pristavski župnik. Vpeljal je tudi pobožnost prvih petkov: sv. rožni venec na začetku, litanije presv. Srca Jezusovega in sv. maša s pridigo; spovedovanja pa je imel toliko, da ga sam ni zmogel in je dobil pomoč. Najbolj zvest pomočnik mu je bil vsa leta msgr. Orehar.

Leta 1975 je bila v novem Domu na Pristavi dograjena dvorana v prvem nadstropju. Pobudnik za to dvorano je bil msgr. Orehar, g. Matija pa je z vnmemo

zadevo pospeševal in tudi denarno krepko podprl. Ko je bil dvorani prizidan prezbitერი in zakristija in je bil prezbitერი urejen v taki in toliki meri, da se je mogla opravljati sv. maša, je gospod Matija 29. junija 1975. leta doživel po tolikih bridkosti zopet enega od svojih najsrečnejših dni. Videl je uresničeno svojo najsrčnejšo željo po lepem bogoslužnem prostoru na Pristavi. Po blagoslovitvi prostora, ki jo je opravil msgr. Orehar, je prvi in prvič v kapeli sv. Cirila in Metoda opravil mašo in sicer zlato mašo naš župnik gospod Matija Lamovšek. Lepa in pristrčna je bila ta slovesnost, velik praznik in dogodek tudi za Slovensko pristavo in pristavsko srenjo.

V svoji duhovniški službi med nami je bil goreč in neumorno delaven. Leta so ga upognila, pa se ni utrudil na poti na Pristavo, s katero je bil zraščен, kljub temu, da so ta potovanja že nekaj let bila zanj velika težava in so predstavljala že resno nevarnost. Bil je izredno točen in nekaj minutna zamuda ga je že motila. Veliko je za svoje ovce premolil, redno je obiskoval bolnike in onemogle, jih spovedoval, jim pri-
našal sv. obhajilo. Vedno je tudi pokojne spremljal na zadnji poti na božjo njivo k večnemu počitku.

Iz cerkvene nabirke zase nikdar ni maral vzeti niti pesosa, niti za potovanje, temveč je s tem denarjem poskrbel za lepa mašna oblačila in perilo, za cerkvene

posode, za oltarno opremo in za dostojno zakristijo. Hotel je imeti vse lepo, vse v redu in čistoči, samo da bi čim več rojakov pritegnil k slovenski maši na Pristavo in jih tudi za Pristavo pridobil. Imel je lep uspeh.

Naše fante in dekleta je modro vodil, resno se je udeleževal njihovih sestankov, nikdar na njih ni manjkala njegova duhovna misel; navduševal jih je za vse lepo in dobro. Vcepljal jim je ljubezen do čistega in krepostnega življenja, učil jih je vestnega izpolnjevanja stanovskih dolžnosti, poštenja, pridnosti pri delu. Mladino je vzgajal v zavedne Slovence in Slovenke, vedno jim je priporočal, naj se vključijo v organizacije, da bodo vredni nasledniki svojih staršev tudi v javnem delu.

Bil je asistent Katoliške akcije za moške in žene na Pristavi in si je v njih pridobil dobre pomočnike.

Z vso ljubeznijo je spremljal naše društveno življenje na Pristavi. Redno se je udeleževal sej društvenega odbora. Bil je moder, izkušen svetovallec, lep in nepozaben zgled zvestobe Domu in skupnosti. Gradnjo Doma je z zanimanjem in veseljem spremljal, podpiral. Z nami je delil veselje pa tudi bridkosti in težave, z nami se veselil uspehov.

V vsem nam je dajal zgled skrbnega, nesebičnega, požrtvovalnega dušnega pastirja, ki je bil strog do sebe — včasih celo preveč — strog tudi z nami.

Zanj je bila Pristava vse: njegov najljubši dom. Med nami je 19. 4. 1970 praznoval svojo sedemdesetletnico, 29. junijá 1975 zlato mašo, 27. aprila 1980 svojo osemdesetletnico. Že smo mislili na njegovo biserno mašo za drugo leto, saj mu je letos potekalo že 59 let mašništva. Bil pa nam je tudi zgled zavednega in odločnega Slovenca, fajmoštra starega kova, nepopustljivega v obrambi vere in resnice, do zadnjega vlakna zvestega Cerkvi in slovenskemu narodu.

Po 80. letu je začel naglo in vidno pešati. Težko je hodil, zgubljal se je, na cesti je bil v vedni nevarnosti, spomin mu je pešal, resno smo se bali za njegovo življenje. Vendar pa nas je v nedeljo 8. marca 1980 na koncu maše močno presenetil, ko nam je skoz solze povedal, da je bila ta maša njegova zadnja maša med nami in da dobimo dru-

gega gospoda. 27 let je maševal in 17 let je bil župnik na Pristavi. Toda ni nas popolnoma zapustil, še je prihajal med nas ob nedeljah in prvih petkih in nas spovedoval. Bil je zelo dober spovednik! Še je prihajal med nas na naše družabne prireditve in se z nami poveselil, saj je bil srečen v veseli in zabavni družbi, kjer se večkrat od srca nasmejal.

Letos je obležal. Zadnje tri mesece je preživel deloma v bolnišnici usmiljenih bratov v Ciudadeli in pri Zurčevi družini, ki je zgledno lepo in nesebično vedno in tudi v zadnjih mesecih zanj skrbela.

V bolnišnici ni tožil, ampak je silne bolečine tiho in vdano prenašal kot svetopisemski Job, dokler ni v četrtek 29. marca 1984 ugasnil v bolnišnici usmiljenih bratov San Juan de Dios.

F. P—k.

Kadar se mi je zdelo, da sem prišel v svojih mislih do konca, da sem spoznal jasno in razločno vse skrivnosti, se je pred mano dvignila kakor visoka stena in videl sem, da ne vem ničesar. Iskal sem pri filozofih, ki so premišljevali vse življenje po zadnjih vzrokih življenja, a na zadnja vprašanja mi ni odgovoril nobeden. Zato je naravno, da se svet tako krčevito oklepa Boga in iz njega si more razlagati vse in jasno mu je, čemu živi... A kadar nima več te vere, iskati mora resnico sam... in v svoji utrujenosti se oklene navadno tujih zmedenih nazorov ali pa se vrne, odkoder je prišel.

Ivan Cankar

O Medjugorju kritično in obzirno

Sporočilo javnosti, ki ga je objavila komisija za raziskovanje dogodkov v Medjugorju

23. in 24. marca je v prostorih škofijskega ordinariata v Mostarju zasedala razširjena komisija, ki jo je imenoval škof Pavao Zanić, da bi pregledala dogodke v župniji Medjugorje. Prvi dan je pri delu komisije sodeloval tudi škof.

V okviru zasedanja so člani 23. marca obiskali Medjugorje ter se udeležili večerne maše in pobožnosti.

Komisija se ni pogosteje sestajala zaradi pričakovanja, da bi se pri vidcih začelo dogajati kaj kvalitetno novega (na primer konec prikazovanj ali nova vsebina prikazovanj). Poleg tega pa je sveti oče namignil krajevnemu škofu, naj ne prehiteva z objavo svojega stališča, ker se je ob podobnih primerih drugod pokazalo, da čas dela za trezno presojo.

Ker pa so dogodki v župniji Medjugorje zbudili precejšen odmev v naši delni Cerkvi kakor tudi v inozemstvu, je sklenil dosedanjo štiričlansko komisijo razširiti in je izbral nove člane med profesorji različnih teoloških pagonov vseh teoloških fakultet na Hrvaškem in v Sloveniji in med predstavniki medicinske znanosti.

Na dvodnevem zasedanju so člani komisije povedali svoje mnenje o dosedanjem razvoju

dogodkov v župniji Medjugorje, določili smernice za nadaljnje raziskovanje in si razdelili naloge, ki jih morajo posamezni člani komisije opraviti do prihodnjega zasedanja.

Komisija se je seznanila z dejstvom, da se po domovini in tujini širijo tiskane in razmnožene izdaje, ki premalo kritično pišejo o medjugorskih dogodkih, zlasti še o ozdravljenjih, ki naj bi bila čudežna, mostarski škofijski ordinariat pa ni dobil nobene zdravniške dokumentacije. S tem v zvezi so posebej omenjali knjigo „Gospina ukazanja v Medjugorju“. Komisija bo vsa ta vprašanja temeljito pregledala, zato prosi verski tisk, naj o teh stvareh do objave pristojnega mnenja ne piše. Če pa že piše, naj piše kritično in obzirno.

Čeprav smo vsi veseli številnih verskih zborovanj, komisija ne odobrava dejstva, da nekateri duhovniki in katoliški laiki vodijo v Medjugorju organizirana romanja ali prirejajo javne nastope vidcev, preden je Cerkev izrekla svojo sodbo o prikazovanjih.

Komisija opozarja duhovnike in laike na umesten sklep nadškofijskega ordinariata v Zagrebu št. 63/84 z dne 14. januarja

1984, s katerim je kardinal Ku-
harič prepovedal vidcem nasto-
panje v vseh cerkvah zagrebške
nadškofije, vse dokler Cerkev ne
bo izrekla svoje sodbe.

Komisija je pisno naprosila
pastoralne delavce in vidce v
Medjugorju, naj o vsebini prika-
zovanj niti o morebitnih ozdrav-
ljenjih ne govorijo javno niti naj
ne dajejo izjav za tisk.

Komisija se zaveda, da mladi
kristjani, ki to doživljajo, potre-

bujejo duhovno vodstvo svojih
duhovnikov, toda od pastoralnih
delavcev v Medjugorju pričaku-
je, da pri sodelovanju pri bogo-
služju in javnih pobožnostih ne
delajo razlike med njimi in dru-
gimi župljani.

V upanju, da si vsi prizadeva-
mo za skupno dobro Cerkve, ko-
misija priporoča vernikom, naj
v svoje molitve vključijo delo
komisije, kakor tudi vidce in pa-
storalne delavce v Medjugorju.

Duhovne obnove za veliko noč

Pred velikonočnimi prazniki so
bile po verskih središčih duhovne
obnove: priložnost za spoved, sv.
maša in nagovor o zakramentu sprave
in o evharistiji. V Bariločah (13.,
14. in 15. aprila) jo je vodil dr.
Alojzij Stare, v Berazateguiju (19.
apr.) Jože Guštin, v Carapachayu
12. in 15. apr.) Albin Avguštin in
msgr. Orehar, na Pristavi (13. in
14. apr.) Jože Guštin, v San Justu
(17. in 18. apr.) Janez Langus, v
San Martinu (6., 7. in 8. apr.) Mar-
ko Cukjati in msgr. Orehar, v Slom-
škovem domu (13. in 14. apr.) Tone
Rant in v Slovenski vasi (11., 12. in
13. apr.) dr. France Rode.

Praznovanje velikonočnih praznikov

Velikonočni prazniki so vsako le-
to milostni čas za našo slovensko
versko skupnost, na katere se pri-
pravimo z dobro obiskanimi duhov-

nimi obnovami. Slovenske maše že
na cvetno nedeljo prikličejo tudi ve-
liko tistih rojakov, ki se sicer redno
udeležujejo maše na argentinskih
farah. Po vseh slovenskih verskih
središčih se je zlasti zadnja leta raz-
širila navada, da pripravijo rojaki
lične butarice.

Obrede velikega tedna v cerkvi
Marije Pomagaj je letos motil dež,
ki je nagajal tako na veliki četrtek,
petek in soboto. Zmanjšal je sicer
udeležbo, vendar je kljub slabemu
vremenu prišlo vse tri dneve veliko
rojakov, še posebej k velikonočni vi-
giliji. Obrede je vodil delegat msgr.
Anton Orehar ob asistenci slovens-
kih dušnih pastirjev. Pel je „Gallus“
pod vodstvom dr. Julija Savellija.

Domala vse slovenske družine o-
hranjajo tudi slovensko navado glede
blagoslova velikonočnih jedil.

Tudi na veliko nedeljo so bile
slovenske službe božje po krajevnih
središčih dobro obiskane.

Mladina je organizirala še po-
sebna velikonočna srečanja za mlade.

Dom - rodovitna njiva

Prav gotovo vsi, ki pošiljajo svoje otroke v slovensko šolo, zares želite, da bi se vaši otroci dobro naučili slovenščine, da bi se znali v tem jeziku izražati — govoriti in pisati —, da bi brali slovenske knjige, da bi se seznanili s preteklostjo našega naroda, odkrivali bisere slovenskega slovstva, spoznavali lepote slovenske zemlje, da bi se naučili naših pesmi. In da bi v materinem jeziku molili in vsrkali verske resnice v svoje mlade duše.

Kajne, kako obširen program za tistih nekaj uric sobotne šole! Je ta program utopija? So te včasih želje in naši načrti nesmisel? Da in ne. Od vas zavisi.

Večkrat se učiteljice vprašujemo, kje tiči vzrok, da nekateri otroci zares veliko odnesejo iz slovenske šole, drugi pa zelo, zelo malo. Saj vendar učimo vse otroke enako. In vse, prav vse prihajamo do zaključka, da vzrok ni pri otrocih, ampak v družini. In prav o tem, kaj naj starši storijo, in kako naj spremljajo delo

Duhovne vaje za fante

Od petka 6. aprila zvečer do nedelje 8. aprila dopoldne so bile duhovne vaje v Domu duhovnih vaj Malinckrodt, Ruta 3, za fante, od končane srednje šole naprej. Fantov je bilo 32, vodil jih je Jože Guštin.

slovenske šole, zdajle nekoliko razmislimo.

Se zavedate, kolike važnosti je za otroka družina? Verjemite: Marsikatera družina bi lahko — v večji ali manjši meri — opravila delo šole. Še tako odlična šola pa nikdar ne more nadomestiti tega, kar more in mora dati otroku dom. Glejte, delo nekaterih slovenskih učiteljic gre že v desetletja. Pa ob vsem svojem delu lahko samo to ugotovimo, da se zaman trudimo, če stojijo starši ob strani in prekrizanih rok čakajo, da bo šola opravila njihovo delo.

Velikega pomena, ki ga ima družina, pa ne ugotavljamo samo učiteljice slovenskih sobotnih šol. Do tega spoznanja prihajajo po vsem svetu. Tudi v Argentini poudarjajo, da je dom prva šola, in da je prva šola — dom.

Vsi poznate priliko o sejalcu in semenu. Le tisto seme, ki je padlo v rodovitno zemljo, je obrodlilo sad. Kam bo padlo seme, ki ga sejemo v slovenski šoli? Med trnje? Na skalo? V rodovitno zemljo? Starši, to zavisi popolnoma in edino od vas!

Prav gotovo imate vsi iskreno željo in resno voljo, da bi podprli delo slovenske šole. A morda vam ni popolnoma jasno, v čem naj bi bila ta pomoč. Kaj naj bi vi kot starši naredili. Ogledali si

bomo nekatere najvažnejše reči. Marsikaj vam bo pa sproti odkrivalo družinsko življenje — seveda, če boste imeli odprte oči in srce.

V dve smeri sega delo staršev:
A. Družinsko življenje in vzgoja
B. Sodelovanje s slovensko šolo

Življenje in vzgoja v družini

Prvo in najvažnejše — dosledno se držite pravila: pogovorni jezik v naši družini je slovenski. Varujmo se „slovežanščine“! — Včasih ne najdemo slovenskega izraza. Pomagajmo drug drugemu! Pomislimo, koliko priložnosti imajo naši otroci za slovenski pogovor (arg. šola, učenje, igranje, televizija...). Če doma ne bomo prav zavestno gojili slovenske govorice, potem so naše slovenske šole brez pomena!

Veliko se pogovarjajte z otroki. (V nekem razredu so pisali otroci šolsko vajo z naslovom: Moj dom. Velika večina je napisala: z atom in z mamo se veliko pogovarjamo.) Vedno si vzemite čas, kadar se želi otrok z vami pogovarjati, čeprav morate odložiti kakšno delo. Pripovedujte otrokom pravljice. Danes imate na razpolago celo vrsto pravljič na zvočnih trakovih (kasetah).

Družinska molitev. Udeležba vse družine pri nedeljski maši — če le mogoče pri slovenski.

Spremljajte otroke, ko se pripravljajo na prvo sv. obhajilo, na birmo. Nikar ne recite, da je to delo kateheta. V nekaterih

župnijah najprej pripravijo mame prvoobhajancev, da potem one učijo otroke. Ni dovolj, da se pozanimate, če se je otrok naučil določena vprašanja. Razgovarjajte se z njim o tem, kar se uči pri verouku.

Obhajanje cerkvenih praznikov in cerkvenega leta (advent, božič, velika noč). Ohranjajmo naše navade (v adventu zbiranje slamčic, jaslice, molitev in petje pri jaslicah, kajenje... butarice na cvetno nedeljo, obredi velikega tedna, vstajenje, „žegen“...).

Obhajanje družinskih praznikov: godovi, rojstni dnevi, prvo sv. obhajilo, birma...

Obiski sorodnikov in prijateljskih družin.

Ko govorimo o praznovanju cerkvenih in družinskih praznikov, naj omenim petje v družini. Starši, ki znate količkaj peti, pojte otrokom, pojte z njimi!

Branje. Omenili smo že priporočevanje pravljič. Branje je naslednja stopnja. Naj vam ne bo žal denarja za slovenske knjige, časopise in revije. Božje stezice — v koliko družin prihaja? Starši, bodite otrokom zgled! Če bodo videli, da ata in mama rada bereta, bodo tudi oni radi vzeli v roke slovensko branje. Morda bi postavili pravilo: vsak dan vsaj 10 minut branja. Za otroke še posebej velja: branje na glas. Čemu na glas? Da mu popravimo izgovorjavo, in ker je zelo važno, da sam sebe sliši.

Ljubezen je iznajdljiva. In če bo v srcih vas staršev živela lju-

bezen do slovenstva, boste vsak dan našli nešteto možnosti, da jo vcepljate tudi v srca svojih otrok.

Sodelovanje s slovensko šolo

Starši ste dolžni naučiti svoje otroke slovensko govorico. Otrok mora prinesiti v slovensko šolo znanje slovenskega jezika — seveda svoji starosti primerno. To se pravi, da ga razume in se zna v njem izražati. To bo pa mogoče le tedaj, če boste doma dosledno govorili slovensko. Znanje slovenskega jezika je temelj, na katerem stoji slovenska šola! Nesmiselno je pošiljati otroka v slovensko šolo, če ne zna slovenščine. Še več. Starši, ki bi tako ravnali, bi delali otroku in učiteljici veliko krivico, ker bi od obeh zahtevali nekaj nemogočega!

Zavedajte se, da slovenščina ni en jezik več, ki otrokom utegne kdaj koristiti. Moj otrok mora znati slovensko zato, ker je slovenskega rodu.

Slovenščine se vaši otroci ne učijo tako kot na primer angleščine. Otrok mora čutiti slovensko, to mu pa lahko da samo družina.

Včasih slišimo: kaj bi doma govorili slovensko, saj zato pošiljam otroke v slovensko šolo. Ubogi otroci! V šoli pa debelo gledajo, ker ničesar ne razumejo. Starši, ki tako delajo, nalagajo otroku breme, ki ga ne zmore. Zato otrok, ki ne obvlada slovenskega jezika svoji starosti pri-

merno, ne sprejemamo v slovensko šolo.

Poskrbite, da bodo otroci redno in točno prihajali v slovensko šolo. Res, da to zahteva žrtev. A delo v šoli je nemogoče, če je obisk nereden.

Nadzirajte pisanje domačih nalog. A ne delajte nalog namesto otrok! Otrok naj dela sam. Najprej na list. Potem mu vi preglejte, nato skupaj popravita. Šele potem naj prepiše v zvezek. Nalogo naj naredi že med tednom. Poskrbite, da bodo zvezki za slovensko šolo čedni. Naj otroci vidijo, da starši cenite slov. šolo.

Naloga ni samo pismena, ampak obsega tudi učenje zgodovine, zemljepisa, pesmi in branje beril. Poskrbite, da se bodo že med tednom učili. Vse to velja seveda še prav posebno za učenje verouka.

Poskrbite, da bodo imeli otroci v redu vse, kar rabijo v slovenski šoli. Koliko dragocenega časa se izgubi z iskanjem knjige ali zvezka, ki je ostal doma! Vcepite otroku čut odgovornosti!

Otrokom omogočite udeležbo na šolskih prireditvah, ker imajo za otroke velik pomen:

- a) tam se zberejo otroci vseh slovenskih šol, so skupaj pri maši, skupaj molijo in pojejo;
- b) ker predstave poslušajo in gledajo obenem, lažje dojemajo in si boljše zapomnijo;
- c) doma se potem z otroki pogovarjate o tem, kar so videli in slišali.

Težko bi precenili koristi, ki jih dobijo vaši otroci na koloniji v Córdoba. Bodite prepričani, da se vam stroški bogato poplačajo in obrestujejo.

Zanimajte se pri učiteljici in g. katehetu za učni uspeh in vedenje svojih otrok. Naj otroci čutijo, da starši cenite slovensko šolo.

Glejte, če boste na vse to pazili, potem bo seme, ki ga sejemo v slovenski šoli, obrodilo bogate sadove: vam, starši, v veselje, vašim otrokom v korist, slovenski skupnosti v ponos, nam učiteljicam pa v zadoščenje za trud in ljubezen, s katero se posvečamo slovenski šoli in vašim otrokom.

Zdenka Jan

*Za mladino
za mladino*

Repa s koruznimi žganci

Z nami iz šestega razreda ima naš župnik vedno težave. Ali ga kaj neprijetnega sprašujemo ali pa si že izmislimo kakšno potegavščino, da ni dolgčas. Nekega dne je Marjana spustila kar dolg govor:

„Gospod župnik, profesorica zgodovine nam je zadnjič razlagala o Aztekih in njihovi veri. Ko so Španci v 16. stoletju prišli v Mehiko, so tam živeli Azteki, ki so častili boga Vicilipuctla.

Za velike praznike so naredili njegov kip iz sladkorne pese in koruzne moke. Njihovi svečeniki so ga med različnimi ceremonijami spremenil v božje meso in kri. Razrezali so ga in ga delili ljudem kot nekakšno obhajilo. V zgodovinah menda piše, da so ga ljudje uživali z velikim spoštovanjem. Prepričani so bili, da jedo boga, ki se je za njih žrtvoval, in da bodo zaradi tega bolj zdravi in močnejši. Azteki v tistem

času niso bili več preprosto ljudstvo, a so kljub temu ohranili ta obred. Profesorica je ta obred primerjala z obhajilom, ki ga je katoliška Cerkev ohranila vse do danes. Ni tega dejala naravnost, toda namignila je, da torej obhajila ni ustanovil Jezus, temveč se je razvilo iz prastare gostije z repo in koruznimi žganci.“

Naš župnik je poslušal in malo pomolčal, nato pa je dejal:

„Marjana, dobro si si zapomnila. Razumela si tudi, zakaj je profesorica tako govorila. Kaj pa drugi mislite o tem?“

„Mislim, da to ne bo držalo,“ je odrezal Tine.

„Jaz mislim, da je vse skupaj brez zveze,“ sem dejal jaz.

„Ali je to res ali ni, bi najbrž morali preveriti v dobrih zgodovinskih knjigah. Zakaj pa ti misliš, da je brez zveze?“ je vprašal mene.

„No... brez zveze je. Kaj nas brigajo repa in koruzni žganci. Mi dobro vemo, da je Jezus ustanovil obhajilo pri zadnji večerji. Za Jezusa točno vemo, kdaj in kje je živel in kaj je delal. Tale Vicilipuci, ali kako se že imenuje, pa nikoli ni živel in je bil vedno le repa, pomešana s koruznimi žganci.“

„Prav imaš, Tonček,“ je župnik komaj krotil smeh. Drugi so se smejali na ves glas. Potem pa je naš župnik dejal:

„Veste, kaj. Da ne bomo ugibali, kaj je bilo in kaj ne, bom jaz doma pogledal v knjige, kaj piše o tem azteškem bogu, prihodnjič

pa vam bom povedal, kako je s to stvarjo.“

V naslednjih dneh smo večkrat kot običajno listali po zgodovinskih učbenikih in se prepirali o Aztekih. Tine se je pridušal, da to ni res, jaz sem gonil svojo, da je brez zveze, Marjana pa je filozofirala, da so bili Azteki morda nekakšni kristjani, a so izgubili vero, ker so jim izumrli duhovniki. Najbrž so se približno spominjali, kakšna je bila prava maša, pa so to ponavljali po spominu z repo in koruznimi žganci.

K naslednji veroučni uri je naš župnik prinesel nekaj debelih knjig. Najprej je odprl veliko Enciklopedijo, tisto, ki so jo tiskali v Zagrebu. Tam je našel nekaj o bogu Vicilipuctlu. Njegovo ime se pravilno piše Huitzilipochtli. V Enciklopediji piše: „...To božanstvo so častili enkrat na mesec z velikimi ceremonijami. Žrtvovali so mu ljudi, navadno vojne ujetnike in jim na strašen način iztrgali srce iz telesa. Verovali so, da so človeška srca njegova glavna hrana...“

Nato je župnik nadaljeval:

„Poleg te naše enciklopedije sem pregledal še eno veliko nemško in eno italijansko. Nikjer nisem našel podatkov o obredih z repo in koruznimi žganci. Povsod pa stoji zapisano, da so mu Azteki žrtvovali ljudi, posebej vojne ujetnike. Nikjer pa nisem našel podatkov, da bi se Azteki spoštljivo obhajali.“

Marjana je bila razočarana.

„Kaj torej to pomeni?“

„Ne vem,“ je priznal župnik. „Morda bi morali vprašati profesorico, kje je našla tiste podatke. Morda je hotela povedati le to, da je krščansko obhajilo podobno mističnim obredom nekaterih drugih starih ver in je torej za staro šaro.“

„Saj sem že rekel, da je vse skupaj brez zvzee,“ sem butnil.

„Kaj je brez zveze?“ je hotel vedeti župnik.

„Vse skupaj. Prav nič me ne briga, kako so jedli repo in žgance. Naša mama jih pogosto kuha, posebej v postu. Pravi, da moramo vso kislo repo pojesti, ker se spomladi pokvari.“

Spet smo se vsi smejali. Župnik pa je dejal:

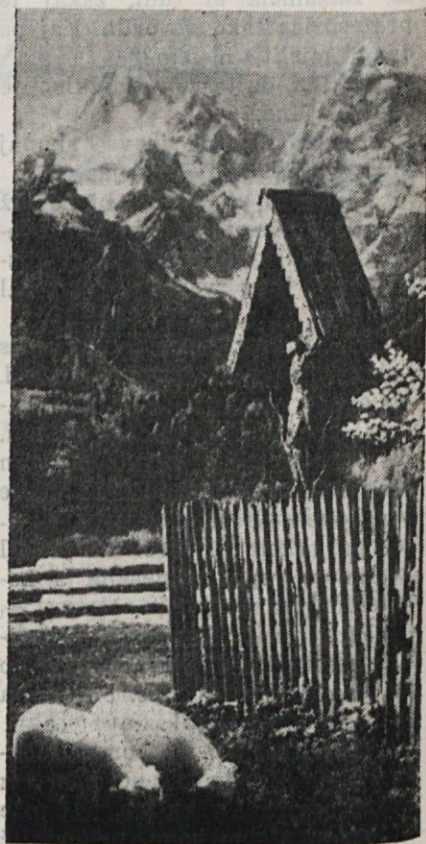
„Tonček, ne zbijaj šal. Kot vidiš, si nismo na jasnem, koliko je resnice v tisti kisli repi in žgancih starih Aztekov. Najbrž nič. Toda že davno pred Kristusom so bili nekateri stari narodi, ki so Bogu darovali jedačo in pijačo, potem pa so jemali od teh darovanih stvari in sami jedli in pili. Menili so, da se na ta način očiščujejo grehov in se povezujejo z Bogom. Judje so tako jedli velikonočno jagnje. In prav to večerjo z velikonočnim jagnjetom je Kristus zamenjal z daritvijo svete maše. Ne moreš reči, da je tudi to brez zveze. Ljudje so se hoteli na vsak način povezati z Bogom. Poskušali so to s pomočjo daritev in uživanjem darovane hrane. Jezus je ugodil tej splošni želji tako, da je sam sebe daroval za nas ter nam dal svoje telo in

kri v jed in pijačo pod podobama kruha in vina.“

„To bo v redu,“ sem pritrdil. „Do velike noči bom še jedel žgance s kislo repo, pozneje pa se jih ne bom več pritaknil.“

„Zdaj pa dosti šal, Tonček,“ se je zresnil župnik. Toda veroučna ura se je že iztekla. Zmolili smo in se razšli. Zdaj se v našem razredu vsak dan zbadamo z repo in koruznimi žganci.

Živko Kustić

v družini

UMETNOST VZGOJE

Za večino poročenih so otroci vélika ljubezen. Zanje delajo, garajo, skrbijo in jim skušajo pripraviti pot v življenje. Nekako podzavestno doživljajo, kakšna vrednota je novo življenje, ki se porodi z otroki in kakšno blaženo doživetje je, ko na neki način samega sebe gledajo v otrocih. Kot smo videli, jih včasih to zapelje, da si otroke nekako lastijo, pa se morajo, če so pametni, večkrat pošteno potruditi, da se temu upro. Otrok je nova, samostojna, neponovljiva enota. Za kristjana je še od Boga vekomaj hoteno bitje, od Kristusa odrešeno, da v življenju odigra svojo vlogo človeka kristjana in se tako pripravi na večnost.

Ko pa je otrok rojen, starši čutijo tudi veliko skrb, kako temu otroku pomagati do odraslosti, kako ga vzgajati. Ko sem skupini kakšnih sto staršev postavil anketno vprašanje, o čem naj bi se pri rednih mesečnih srečanjih pogovarjali, so skoraj stoodstotno odgovorili: O vzgoji. Vzgoja je velika življenjska naloga, ki jo lahko samo enkrat opraviš. Ponoviti je ne moreš. Popravnih izpitov ni. Edino zakonci, ki imajo več otrok, pri vsakem naslednjem lahko kakšno napako popra-

vijo. Vendar je še neka velika težava. Kot že rečeno, je vsak otrok enkrat in neponovljiv, edini v zgodovini človeštva. In zato se vzgojni prijem, ki se pri enem otroku obnese, pri drugem, bratu ali sestri, pokaže neprimeren. Poleg tega je gotovo različen pristop do sina ali do hčere.

Res, to so naloge, ki mnogokrat prekašajo moči in sposobnosti staršev, posebej če pomislimo, da jih na to veliko nalogo večkrat nihče ni bogve kaj pripravljaj. Na šivalni ali kuharski tečaj bodoče žene in matere še gredo. Katera od vas pa je bila na tečaju za vzgojo otrok? Na katerem podobnem tečaju ste bili vi, očetje? Zadnjih deset, petnajst let skuša Cerkev v župnijskih pripravih mladih kristjanov na zakon med drugimi velikimi vprašanji zakona spregovoriti tudi o

vzgoji. A kaj more človek v eni uri povedati o tem?

Pa vendar stanje za vas zakonce ni tako obupno, če se zaveste nečesa in tisto skušate uresničevati. V prejšnjem razmišljanju smo rekli, da še nekdo kar kriči po globokem razumevanju med možem in ženo, med staršema in Bogom, do česar prihaja po osebnih molitvi — to so otroci. Gre namreč za veliko, močno, prvo, a verjetno tudi zadnje, se pravi edino pravilo dobre vzgoje — to je velika ljubezen med staršema in od tod velika ljubezen do otrok. Vzgoja namreč ni dresura. Ta je primerna in uspešna pri živalih. Ni telovadba, ki se obnese pri urjenju mišic. Vzgoja je pomoč otroku, da se vedno bolj sam odloča za dobro, lepo, plemenito, koristno. Vzgoja človeka nikdar ne more prisiliti, da kakšno vrednoto svobodno sprejme, čeprav jo lahko suženjsko ali mehanično živi. Vzgoja ponuja vzgajancu vrednote, mu jih osmišlja, pomaga mu razvijati sposobnosti, s katerimi bo sam začel te vrednote usvajati in živeti.

Največja in najbolj zapeljiva, najbolj nalezljiva vrednota pa je ljubezen in dobrota, ki izvira iz te ljubezni. Zato je otroka nemoogoče vzgajati resnično, trajno, življenjsko v kar koli dobrega v vzdušju nerazumevanja, neujemanja, boja za lastne pravice, preprirov ali česa podobnega, kaj šele kakšne nezvestobe. V takem vzdušju namreč vse še tako lepe, z besedami izrečene vrednote,

izgubljajo svojo podlago, svojo prepričljivost, privlačnost in dokazno moč.

Če bi torej hoteli vedeti, kako bi mogli svoje otroke v temeljih dobro in zelo dobro vzgajati, kako bi mogli uiti velikim neuspehom vzgoje, kako bi mogli nadomestiti vse vzgojno neznanje in kako popravljati neizogibne napake vzgoje, ki se jih sicer ne da popraviti, ker se jih ne da ponoviti — potem delajte samo in predvsem eno — ljubite se, borite se za medsebojno razumevanje, dopolnjevanje, usklajevanje. Če se namreč zakonca ljubita, morata uspeti, ker je ljubezen neuničljiva in večna vrednota. Odkar je Kristus vstal od mrtvih, je vsak košček ljubezni vsemogočen.

Poseben problem je skrb vernih staršev, kako bi svoje otroke vzgojili versko, zlasti ko je okoliže danes večkrat ali veri nenaclonjeno ali versko brezbrizno. Vera pa ni predmet, ki bi ga lahko otrokom zapustili z dediščino. Vera je osebni, ljubezenski odnos do Boga, za katerega se mora otrok prej ali slej odločiti sam. Zato se seveda otroka ne da k veri prisiliti. In če kdaj starši v dobri veri skušajo na ta ali oni način otroka siliti k verskemu življenju, dosegajo prav nasprotno. Podobno kot če bi otroka siliti v kakšno človeško ljubezen. Lahko ste pa in morate biti verni starši svojim otrokom klic, varbilo, kažipot k veri. Vaše versko življenje, vaš osebni, odgovorni,

ljubeči odnos do Boga bodo otroci še kako opazili. A kako vabljev, kako prepričljiv, kako neuničljiv in z leti vedno močnejši klic in kaŝipot je — vajina ljubezen, razumevanje in dobrota, ki ima svoje korenine in svojo večnostno smer v Bogu, ki je ljubezen. Umetnost človeške in verske vz-

goje je torej v ljubezni med staršema in potem v prehajanju te ljubezni na otroke.

**Bog, ki si ljubezen,
uči ljubiti tudi naju!
Naj bi najina ljubezen
prekvašala najine otroke!**

Vital Vider

O VERSKEM ŽIVLJENJU IN VERSKI VZGOJI V DRUŽINI

III. Nekaj splošnega o vzgoji

Rekli smo že, da naloga staršev ni samo v vzreji njihovega otroka, ampak tudi v njegovi vzgoji, ker mu je Bog ob spočetju vdihnil neumrjočo dušo. V tej nalogi imajo starši neizmerno odgovornost!

V knjigi „Pisma staršem“, ki daje roditeljem napotke za splošno in versko vzgojo otrok in jo je izdal v prevodu iz nemščine Medškofijski katehetski svet v Ljubljani l. 1975, beremo na 37. strani: „Otroka vam je Bog takorekoč posodil. Z njim ima neke posebne cilje; zato vašega otroka potrebuje. Vi pa morate Bogu pri tem pomagati. Zdaj je vaš otrok v otroškem vozičku. Zdaj samo še sprejema in ne more še ničesar dati. Vse sprejema preko vas: ljubezen, hrano, toploto, varnost in mnogo važnih vtisov. Da bo mogel nekoč toliko bogastvo deliti, ga mora najprej sprejeti. — Zato je družina tako važna in

potrebna, ker nihče drugi ne more nuditi otroku tega, kar mu lahko da družina.“ —

Otrok je v svoji nebogljenosti nujno navezan na materino skrb in negovanje ter na intimno družinsko okolje, odkoder sprejema svoje prve zunanje vtise in skušnje. Zato v omenjeni knjigi „Pisma staršem“ na str. 14 nadalje beremo: „Nobene otroške jaslí, negovalnice, (otroški) domovi ne morejo nadomestiti matere in so pravzaprav samo za tiste otroke, ki matere nimajo in si drugače ne morejo pomagati.“ In povzemimo iz iste knjige še eno misel (str. 16): „Zdaj je vaš otrok še nepopisan list. Vse, kar boste v naslednjih letih naredili z njim in kakor boste naredili, ne bo samo na njem zapisano, ampak globoko vanj vtisnjeno. Zato vtisi, oblikovanje zgodnjega otroštva, seveda tudi napačni vtisi in prazna mesta delujejo vedno tudi v poznejšem življenju in vplivajo

na odločitve, ki jih bo kot odrasel človek sprejel.“

Kako globoko resnična je tedaj naša ljudska modrost, ki uči: Kakršen oče, takšen sin; kakršna mati, taka hči — ali: Kakršen les, takšen klin, kakršen oče, takšen sin!

Kdo naj dejansko močnejše vpliva na otroka kot lastna mati, ki je dete devet mesecev pod svojim srcem nosila! Že ves ta čas je z vneto skrbnostjo, še večjo ljubeznijo in gorečo prošnjo Bogu neprestano mislila nanj! Tako se je že tedaj vse njeno duševno razpoloženje pretakalo tudi vanj! Saj je znano, da se vzgoja otroka začne — ob njegovem spočetju!

In že od prvih trenutkov porojstvu: kdo zna in zmore novorojenčku nuditi več in toplejše ljubezni in miline kot mamica, ki ga z vso nežnostjo neguje, hrani, previja, pritiska k sebi, boža in poljublja!

Zato se morata zakonca, ki jima je Bog podaril otroka, zavdati tega, kar Vital Vider v knjigi „Zakonca — se poznata?“ tako zanimivo pove: „Otroci so najbolj čutljivejši aparat n svetu za sprejemanje vtisov od svojih staršev. Čisto vse gre vanje, dobro in slabo.“ Kolikšna sveta in resna odgovornost — pred Bogom, čigar stvar je njihov otrok!

„Zavedati se moramo“, — nadaljuje Vider: „v današnjih časih so razlike med dvema generacijama tako velike kot še nikoli doslej; kajti družba se neznansko hitro razvija.“

Toliko težja je torej odgovornost staršev, da se tudi oni sami neprestano medsebojno posvetujejo in si iščejo nasvetov ter napotkov v stanovskih razgovorih med drugimi zakonci, ob dušnopastirskem vodstvu Cerkve in v zanimanju za prebiranje odgovarjajočega tiska.

Pri tem si morata zakonca neizogibno prizadevati, da najprej sama sprejmeta svoje vzgojiteljske dolžnosti, in to v popolnem medsebojnem soglasju in ljubezni. Otrok namreč podzvestno občuti in doživlja morebitno nesoglasje med starši, kar mu je v velikansko škodo za vse življenje in kar s toliko resnostjo poudarjajo strokovnjaki dušeslovci.

Če otrok v takem družinskem nesoglasju dorašča, pričanja čutiti pomanjkanje domače ljubezni in njene topline, kar mu je v največjo škodo za vso bodočnost. Začuti se osamljenega, brez toplega zavetja pri materi in očetu, v domačem krogu.

V „Pismih staršem“ (str. 29) beremo: „Medsebojna ljubezen staršev ustvarja otroku **toplo gnezdo**, v katerem se počuti varnega.“

Zelo zanimivo in pristrčno zgodbico o tem otrokovem srečnem občutku družinske povezanosti nam opisuje dr. Valter Dermota v svojih „Predavanjih staršem o verski vzgoji njihovih otrok“: Takole opisuje zgodbo o malem Petrčku.

— Verjetno je imel Petrček naravno razpoloženje za risanje.

Oče je bil slikar, mati pa pesnica. Petrčku se je že kmalu izoblikoval tenek čut za opazovanje in velika pripravljenost za izražanje. Izražati se je pa znal ne samo v govoru, temveč tudi s sliko.

Toda tu je šlo za mnogo več kot samo za dožemanje življenjske topline. Petrček se je dokopal v umevanje enotnosti družine. Zato je narisal moškega, ki naj bi predstavljal očeta, žensko, ki je poosebljala mater, in otroka, ki je bil on sam. Vse skupaj je povezal s tem, da so se držali okoli vratu. Spodaj pa je zapisal: to smo mi. —

Zdi se, da k temu ni potrebna nobena razlaga, pač pa nam Petrčkova zamisel te srečne družinske slike nudi priložnost za lastno razmišljanje — Zakonca naj bi se vpraševala in porazgovarjala: „Kako je pa to — pri nas?“ —

Če hočejo starši, da bo otrok zrastel v dobrega, poštenega in vernega človeka, ki bo imel pravi odnos do stvari, do ljudi in do Boga, in ki bo v življenjskih težavah, nevarnostih ali morda tudi zablodah našel nazaj na pravo pot, ga morajo k temu sami vzgajati od njegovih prvih početkov! Usodno napako bi zagrešili, če bi z vzgojo čakali, da otrok doraste za šolo! Takrat bi bilo že — zamujeno!

Odločilna so prva leta! Tudi vrtnar od začetka naravnava mladi rastlinici nežno stebelce, da zraste v ravno deblo! Kar prejme otrok v svojih detinskih,

predšolskih letih, to oblikuje in usmerja njegovo življenjsko pot!

Povzemimo te misli o vzgoji v besedah sv. Cerkve, kakor nam v njenem imenu govori sv. oče Pij XI.: „Prvi in nujni vzgojni krog je družina, ki jo je sam Stvarnik za to določil; zato je po navadi najuspešnejša in najbolj trajna tista vzgoja, ki jo dobi človek v dobri krščanski družini.“

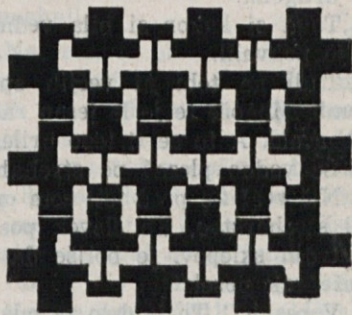
In poslušajte še našega škofa Slomška, ko nas uči: „Kar skrbna mati otrokom stori, se z zlatom in srebrom ne plača; kar pa mati pri otroku zamudi, šola ne popravi in palica ne poboljša.“

Naj nam o tej misli zapoje še pesnik Oton Župančič v svoji pesmi „To je tako“!

„Pojdi, moj sinko, na pot,
na življenja pot!
Čuvaj, moj sinko, se zmot,
življenja zmot!“

„Glej in sedaj sem nazaj;
ali, majka, znaj:
sinko tvoj često je pal,
ali vselej je vstal!“

Božidar Bajuk

Življenje v večeru

(Nadaljevanje in konec)

Kmalu po Jožetovi poroki je nepričakovano prišel v hišo Ludvik Dimnik. Skupaj z isto ladjo so pripuli na to stran Atlantika. Prva leta so se pogosto obiskovali, skupaj slavili godove, bili v pomoč drug drugemu, potem pa se je navezanost nekoliko zrahljala. Končno so si le še obljubljali medsebojne obiske, a jih nikdar izpolnili. Priložnostna srečanja in stiski rok so le bežno oživljali spomine na prve čase življenja na novi zemlji. Kljub temu so si oboji spet želeli stikov, a nobeden ni stopil prvi na pot.

„Kogarkoli drugega bi bila prej pričakoval kot tebe!“ je presenečena vzkliknila Reza.

„Oprosti, da me toliko časa ni bilo! Zdaj pa sem tu. Z mesom in kostmi!“ se je pošalil.

Vstopila sva v obednico in v rahli zadregi sprehajala oči drug po drugem.

„Taka si kakor si bila vedno“, jo je pohvalil.

„Tudi na tebi ni večjih sprememb. Mogoče te je le jesen rahlo pobarvala. A to se ti lepo prilega. — Še vedno plezaš po strehah?“

„Nič več! Že pred leti sem opustil streharstvo. Ko človek postane trdih sklepov, je boljše da izpreže tak posel.“

„V resnici! To je delo za mlade.

Se še spomniš, kako si nam pokri-val hišo? Še zdaj ne zamaka!“

Oba sta se zasmejala.

„Rezka! Sem slišal, da se je tvoj najmlajši poročil. Prinesel sem mu majhen spominek.“

Reza se je začudila. Kljub temu je prevzela darilo in ga položila na mizo.

„S čim ti lahko postrežem? S kavo ali z vinom?“

„Kar z vinom,“ je hitro odločil. „Saj veš, da se nikdar nisem navduševal za kavo.“

„Kaj počneš? Kako živiš?“ ga je prehitela z vprašanjem.

„Na račun drugih, to bi se reklo, sem upokojen. Poleg tega sem se vrgel v čebelarstvo. Imam čez osemdeset panjev.“

„To ti pa da precej dela. Jih imaš v bližini?“

„Pri Chascomusu. V resnici imam veselje z njimi. Prinesel sem ga še od doma. Z zetom sva kupila zemljo: on na svoji polovici goji krave, jaz na svoji imam pa sadno drevje in čebele.“

„Kako pa to opravljaš? Stalno potuješ?“

„Postavil sem si hišico in letni čas preživljam večji del tam. Po domače: sem se spet docela pokmetil, odkar sem ostal sam.“

Pa ti? Povej mi vendar kaj o sebi! Oprosti mi, da nisem prišel k pogrebu Lovrenca! Bil sem zu-

naj in zvedel zanjo prepozno.“

„Leto in pol je že mimo, a se še nisem navadila samote,“ je potožila.

„Težko je preokreniti življenje. Ko si enkrat sam, je čisto drugače kot prej.“

Meni je to bilo morebiti olajšano z delom na zemlji in s prijateljstvom s čebelami.“

„Moja dva, Jože in Irenka, živita z mano, a se mi kljub temu zdi, da je vse prazno. Držita se zase, po svoje. Jaz pa sem vedno ob strani. Ne morem se jima približati.“

„Mladi so svoj svet, danes celo bolj kakor smo morda bili svoj čas mi. Se spomniš, kako smo tudi mi kar nenadoma hoteli biti sami, vse vedeti, stati zase, ne poslušati starejših. Zato ne skrbi zanje, oni se bodo že uredili. Vse jim je v

pomoč: predvsem pa leta, ki jih sama vlečejo naprej.“

„Ti živiš gotovo s hčerjo, ne?“

„Jaz samujem še v svoji stari hiši, saj jo poznaš, hčer pa v novi. Zunaj pa živijo oni v svoji hiši posebej, jaz imam pa hišico, ker mi mala zadostuje. Kmalu bodo lepi dnevi in te povabim na prijeten izlet. Naložil bom nekaj novih panjev, prisedeš in še pred poldne boš na Ludvikovi kmetijici,“ se je nasmehnil.

„Ne vem, če bi moja dva mlada mogla pustiti sama! Gospodinjim.“

„Si ne predstavljaš, kako bosta tvoje odsotnosti vesela! Dan, dva, tri ali ves teden počitka bi tudi tebi dobro delo. Pa tudi meni, ker bi imel izvrstno kuharico. Nisem pozabil, da znaš dobro kuhati. Torej, drži?“ jo je zvedavo pogledal.

„Moram premisliti!“ je oklevala.

„Morebiti kdaj tja na pomlad...“

„Dobro, pa na pomlad! Čez nekaj dni te pokličem. Če se odločiš, boš vsaj videla kmeta v novi obleki!“ je pokazal nase.

Pri tem je ostalo. Nepričakovano, čisto slučajno vabilo pa je rahlo vznemirjalo oba.

Skoraj že proti koncu zime je mati Reza zbolela. Proti vsem se je že bila hvalila, kako dobro da je pretolkla zimski čas. Visoka vročina in hude bolečine v križu so jo položile v posteljo.

To je v hiši prevrglo vse na glavo. Šele zdaj sta Jože in Irenka v resnici spoznala, kaj jima je mama pomenila. Našla sta hladno kuhinjo, ko sta se vračala z dela. Miza prazna: nihče ni nič nakupil, nič pripravil. Vse je čakalo nepospravljeno.

Vse dopoldneve, do povratka Irenke, je prihajala Lucija k mami. S toplo besedo in ljubečo roko ji je stregla, da je Reza z ginjenostjo v očeh sprejemala njeno dobroto.

Toda kljub temu ji je Reza rekla naravnost: „Lucija! Ljubi moj otrok! Zakaj me ne prepelješ k sebi? Bila bi ti blizu in za obe bi bilo lažje. Ne bi izgubljala toliko časa samo na hoji. Saj me razumeš: pri tebi bi bila kakor doma.“

Lucija jo je skušala preslišati.

„Mama! Želiš čašo čaja ali kozareček vode?“

„Vode! Vode!“ je pritrdila. Zastrmela se je v njo.

„Me nisi slišala, ko sem te pro-

sila, da bi me vzela k sebi?“ je ponovila.

„Sem te slišala, mama, a kaj naj ti odgovorim?“ Povesila je glavo v nemoči.

„Pa si mi vendar tudi ponujala svojo hišo. Zdaj bi jo potrebovala.“

„Zdravnik ti je naročil počitek. Tega pri nas ne bi bilo. Ti ne veš, kako se živi v stanovanju v drugem nadstropju z otroki. Jaz nimam vrta, da bi razgrajača poslala vanj.“

„Vsi bi malo potrpeži. Meni bi bilo tako lepo pri tebi!“ je predla po svoje.

„Tu imaš svoj dom in v njem mir, ki ga potrebuješ. Ko pa se postaviš na noge, prideš na obisk.“

Drugi večer jo je obiskal Martin.

„Čakala sem te, Martin, pa si le prišel. Hudo me boli in se težko obračam. Martin, ti, ki si najmočnejši od vseh, bi mi najlažje pomagal. Ali me ne bi mogel vzeti na svoj dom, da ne bi bila sama tako dolge ure?“

„Moje stanovanje je majčkeno kot ptičja kletka, da se komaj obračamo v njem. Saj se ga spominjaš: sama si ga tako označila. Ko boš ozdravela, bomo z veseljem sprejeli tvoj obisk. Tu si stokrat na boljšem: v svoji prostorni hiši in v miru. Ne veš, koliko je to vredno!“

„Toliko ste mi ponujali, da bom hodila na počitnice k enemu in k drugemu. Zdaj bi rabila le malo pomoči, pa se me tako čudno otrepate!“

„Ne otepamo se te, mama. Le nemogoče je, kar prosiš!“ je resno odvrnil.

„Tri otroke sva s pokojnim možem postavila na noge. Vse sva vas spravila h kruhu, vi pa ne morete pomagati eni sami materi? Zakaj moram okušati to grenkobo?“

Obrnila je glavo proti steni, da ne bi razkazovala solz pod lučjo.

„Se bova s Kristino o tem pogovorila. Potrpi, mama, jutri spet pridem,“ ji je govoril kakor otroku, ki ga vsaka obljuba more potolažiti.

Naslednje dopoldne so jo pustili čisto samo. Lucija ni mogla priti.

Tedaj je razmislila svojo samoto, v katero je bila pogreznjena. Nikogar ni imela, ki bi bil ob njej in čutil z njo. Vse se je oddaljilo. Saj so prihajali k njej, posedali ob njej, se pogovarjali, a beseda ni bila več taka kakor nekoč. Zaupljivosti, iskrenosti, toplote je manjkalo. Razdalja je rasla med njimi. Seveda, otroci so bili navezani na svoje družine. Prišli so, pa še rajši hitro odšli, puščajoč pri njej le nekaj lepih besed.

Vse to jo je prepričevalo z boljznijo, da bo njena pot vodila vedno bolj v samoto, v oddaljitev od tistih, katerim je bila še pred kratkim središče lepega življenja.

Kako se je vse najlepše hitro končalo. Ali ni bilo podobno razcvelemu drevesu, ki privablja oči občudovalcev in se celo sonce ustavlja nad njegovo lepoto? Čez noč pa se ospé njegovo cvetje. Kaj je ostalo od kipeče lepote, ki jo je

prinesel dan in jo je odpihnili noč?

Šele čez poldne se je vrnila Irenka. Kako dolge so bile ure do njenega povratka!

„Neskočno dopoldne! Nikogar ni bilo k meni,“ je potožila v eni sapi.

„Vas razumem, a ne morem pustiti šole. Nikogar ni, ki bi me nadomestil,“ se je opravičevala. „Malo potrpite!“

„Kje je pa Jože? Ne bi mogel kako uro ostati pri meni?“

„Saj veste, da zgodaj odhaja in se na večer vrača. Danes je treba zvesto služiti!“

„Ko bi si vsaj toliko opomogla, da bi že sama vstajala in si najnujnejše opravila,“ je vzdihovala.

„Tudi to bo prišlo. Skušajte malo manj razmišljati, ne si greniti ur s preteklostjo, ki se ne vrne. Žalost in nepotrebno tuhtanje človeka tlačijo in morijo. Vam to še ni potrebno!“

„Kako naj to zmorem, saj vendar vidiš, da sem čisto sama!“

„Ste pomislili, kaj bi bilo, če bi za dolgo časa obležali? Kdo se bo brigal za vas? Jaz gotovo vsega ne bom mogla!“

„Vedno prosim Boga, da mi ne bi bilo odločeno biti dolgo nikomur v nadlego.“

„To je lepo, a če je odločeno drugače?“

Mati Reza je molčala. Vendar je to trdo vprašanje začelo boleče trkati v njej. Nikdar se ni na to spomnila, ker nikoli ni bila v stanju, ki bi jo bilo prisililo misliti na kaj takega.

Če bi resno obležala za dolgo, kdo bo skrbel za njo? Kaj lastni dom, prostorna hiša — ljubeče roke ti tedaj manjka...

Grenka kaplja se je razlila v nje-no srce. Kako da ni nikdar na to pomislila?

„Za vas bi bila najboljša rešitev v zavetišču za ostarele ljudi,“ je nenadoma vrgla iz sebe Irenka.

„V zavetišču... za ostarele...“, je jecljaje ponovila. Vzelo ji je sapo.

„Vam dam zdravila?“ ji je brž ponudila Irenka, ko je poznala, da jo je prizadelo.

„Misliš resno?“ je vzdrltel Rezin glas. „Saj se šališ!“

„Za nekatere je! Tam so pre-skrbljeni z vsem. Nič jim ne manj-ka,“ se je popravljala.

„Mogoče za nekatere. A jaz še ne čutim, da bi spadala tja. Še ni-sem toliko ostarela. Za zdaj še ne!“ je kriknila Reza. „Zdaj še ne! Dokler še čutim življenje v sebi. Pa če me vsi zapustite!“

Zakrilila je z rokami in se po-gnala kvišku. Obsedela je v poste-lji. Bolečina jo je zasekala v kri-žu, roke so ji padle onemoglo na boleče mesto. V njej se je dvigni-la sila, ki je hotela vse premagati.

„Zdaj še ne!“ je ponavljala. „Moje roke še služijo za delo! Glej, saj sem že boljša! Sem bolj-ša!“

Irenka se je ustrašila. Oddaljila se je od postelje in jo boječe opa-zovala.

Reza je sunila odejo s sebe ter se počasi postavljala na noge.

„Vidiš, da sem boljša!“

V sunkih je dihala razburjeno in sama segla po kozarcu vode.

„Počakajte, da vam pomagam!“ Irenka je spet priskočila. „Sedite, mama!“ ji je mirno prigovarjala. „Seveda, po zdravilih boste ozdra-veli. Gotovo da boste.“

„Seveda bom! Vem, da bom! Zato pa je še prezgodaj priprav-ljati pot zame v zavetišče!“

Pomlad je bila v največjem raz-cvetu, ko sta Ludvik in Reza od-šla na dogovorjeni obisk k čebelam. Drevje se je pozibavalo v vabečem cvetju in razsipalo medeno vabilo čebelam. Vse je zumljalo, vse pelo, vse kipelo v novem življenju. Tudi trate so že ozelenele, mehka trava se je vgrezala pod stopinjami. Bog je razlil blagoslov čez plodno zem-ljo: na eni strani poljske ceste je v toplem vetriču zavalovilo razteg-njeno polje modrikasto zelene pše-nice.

Bil je v razkošje odet pomladni dan. Sonce se je precejalo skozi ve-je drevja, ko sta Reza in Ludvik obstala pred hišico.

Reza je globoko zadihala in pas-la oči na pisanem cvetju. Iz srca se ji je izlil vzdih radosti.

„Kako je to lepo! Koliko let nisem videla take pomladi! Morda je bilo zadnjič, ko sem v tistem žalostnem dnevu zapuščala dom.“

„Vidiš, kaj vse nam ponuja zem-lja!“ je pripomnil Ludvik, prese-nečer, da jo vidi zadovoljno.

Nato ji je pokazal grmičke vijo-lic, med katerih lističe so se skri-vali dišeči nebesno plavi cvetovi in grmiček jasmina, kateremu so

posedli po vejicah okroglasto bele dišeče zvezdice.

Tedaj se je obrnila prav do nje-ga, pokazala z desnico proti zem-lji in načrtovala: „Tu manjkata po dva grma vrtnic na vsaki stra-ni. Tam ob vhodu pa bi bili v lep okras dve cipresi. Veš, taki, ki ostaneta ozki, a zrasteta šiljasto v nebo. Se ti ne zdi?“

Ludvik je strmel v njo, se ji razumevajoče nasmehnil in pritr-dil: „Prav imaš! To in še marsi-kaj manjka, kar bi olupšalo hišico. Tebe je bilo treba, ki imaš smisel za take stvari...“

Droben kraljiček je s srebrnim glaskom zacingljajal med cvetjem nad njima in prekinil njun raz-govor. Prisluhnila sta mu.

„Če si pripravljena, se poteg-neva proti večeru v drevesnico in kupiva, kar se ti zdi, da še manj-ka. Zdaj pa pojdiva še pozdravit čebele, nato pa bova sedla k mizi. Poldne je že mimo.“

Še pred mrakom sta posadila, kar sta nakupila v drevesnici. Pred vrati hiše so potem dehteli prvi cveti vrtnic, ob glavnem vhodu so v pomladni sapi drhteli zašiljeni vrhovi cipres, ob čebelah pa dvoj-e akacij, da jim bosta dajali sladko pašo.

Ko je Reza po delu sedla tam na klop, da bi počila, je dvignila roki k licu.

„Vse diši po sveži zemlji: zrak, obleka, najbolj pa prsti, ki so greb-li po njej. Kakor nekoč, vse kakor nekoč. Kako je to čudovito!“ Zem-lja je zaživela in jo je vabila.

„Tu ostani, Reza! Pri meni, obe-

ma bodo dnevi lepši!“ jo je vabil Ludvik.

Tedaj sta pridrveli dve deklici, Ludvikovi vnukici, in ju zmotili. V najlepšem trenutku, ko se je začelo pogovarjati dvojce src.

„Tetka, povej pravljico! Tisto o kozici Belki in sedmih kozličkih,“ sta prosili. Posadila si je vsako na eno koleno in začela pripovedovati.

„Nekoč je živela kozica Bel-ka...“

Deklici sta zastrmeli v Rezi-ne oči in požirali njene besede. Ona je žarela v lice, kajti nov ogenj jo je ogreval. Tudi Ludvik je po-zabil na čebele in na kmetijico: preselil se je na travnike svoje rane mladosti pod Gorjance.

Že dolgo jih je mrak noči po-krival s srečo. Ko so se dvignili, so jim zlate zvezde z neba svetile na pot k počitku.

Reza se je po dobrem tednu vr-nila čisto druga. Čudovito: sonce, pomlad, in mir na kipeči zemlji so jo spremenili.

„Zelo lepo je bilo. Kaj vse lepe-ga je zunaj, o čemer mi v mestu niti ne sanjamo. Vsemu se pribli-žaš, vse vzljubiš od blizu, da je težka odločitev za povratek,“ se je hvalila.

„Midva pa sva te čakala že dru-gi dan. Tretji dan — nič. Četrthi dan sva se že bala, da si spet zbo-lela,“ sta ji laskala Jože in Iren-ka.

„Taka skrb zame?“ se je pošali-la.

„Manjkala nama je tvoja roka v hiši. Zelo se je poznalo!“

„Se bosta morala privaditi. Jaz bom še kdaj pa kdaj šla tja, ker sem tako obljubila deklicama. Ni sta me pustili nazaj. To sta vnuki ci gospoda Ludvika, ki bosta tam s svojo mamo vse dolgo poletje. Navdušili sta se za moje pravlji ce.“

„Kdaj potem mislite spet na pot?“ jo je Irenka pobarala.

„Kmalu! Če ne prej, na poletje, ko bo zorela pšenica...“

Obilna sončna toplota je pripomogla, da se je poletje hitro bližalo. Mati Reza je odločila, da bo vsestransko najprimernejše, če se kolikor mogoče hitro poslovi.

Zbrala je torej v zadnjem sobotnem dopoldnevu vse na svojem domu, da jim sporoči važno novico.

Vsi so prišli: Lucija z možem in otrokoma, Martin s Kristino in sinčkom ter domača dva, Jože in Irenka.

Med njimi je bilo dokaj govorjenja in ugibanja, kaj neki jim ima posebnega povedati. Nasmihali so se njeni najavljeni važnosti.

„Verjetno nas bo presenetila z napovedjo, da odhaja kar za ves mesec na počitnice, kajti njej se zdi to važno, ker vse življenje ni šla nikamor,“ je razlagal Jože.

„Morebiti bo pa razdelila vsakemu svoj delež,“ se je oglasil Lucijin mož.

„Pa če bo zahtevala naše prispevke za vzdrževanje hiše?“ je modroval Martin.

Kljub temu je bilo vidno, da sta negotovost in čakanje vrgla nemir med nje.

Čez čas je odprla svojo sobo in s prijaznim licem stopila k njim ter vsakega posebej prijazno pozdravila. Bila je v preprosti novi obleki, s svetlo verižico okrog vratu in z bleščečim prstanom na roki. Primerno pristrižena in okusno počesana.

Prvi hip so ostrmeli, kakor da ne bi bili doma. Odprla je stekleno omaro in prosila Irenko in Jožeta, da razpostavita po mizi, kar je bilo pripravljenega. Takoj so stali pred njimi kozarci, steklenice z vinom in dva polna pladnja dišeče medene potice.

„Kaj to pomeni, mama? Kaj slaviš?“ so jo vseprek spraševali. „Tvoj god je že mimo.“

Ona se je samo smehljala, dokler ni zapel zvonec na vratih.

„To je gotovo moj današnji šofer. Tega sprejemem sama.“

Urno se je podala proti vhodu.

Vstopil je Ludvik Dimnik, na katerega so se še spomnili, in ji ljubeznivo stisnil roko.

„Pa pazite nanjo, če boste res njen šofer!“ ga je brž hudomušno dregnil Martin.

Med njimi je zadonel smeh, ki ga je skušala preslišati.

Reza in Ludvik sta pristopila k mizi.

„Hvala vam, da ste prišli!“ se je priklonila. „In da ste dobre volje! — Povedati vam moram, da je ta moj šofer — moj mož. Pred dvema dnevoma sva se poročila.“

Spogledala sta se. Tišina jih je pokrila s hladom. Nato sta prijela čaši in jih dvignila.

„Trčimo na srečno pot! Odhajava na njegovo kmetijo, kjer bova vaših obiskov vedno vesela, kajne, Ludvik?“

„Se razume! Vedno dobrodošli pri medeni malici!“ je pridal.

„Pričakujem, da nam bosta Jože in Irenka čuvala dom!“

Še vedno je predel molk med njimi in iz presenečenja se še niso dvignili. Po čaše so hladno segli in jih približali v trčenje k mami in Ludvikovi.

Pozdravila sta jih hitro in poljubila vnučke. Nato je Ludvik prinesel dva pripravljena kovčka

iz njene sobe.

In vrata za njima so se že zaprla.

Šele nato je vsa družba sedla, da si opomore. Kakor v učilnici po odhodu strogega profesorja. Zadihala je počasi svoj običajni tek življenja. Ob vedno glasnejšem razpravljanju in tudi prerekanju so praznili kozarce in pladnje skoraj do poldne.

Ob tisti uri sta tudi žena Reza in mož Ludvik dospela pod vročim poletnim soncem na senčni zeleni otok sredi prostranega polja...

V mir, toda ne v samoto.

Juan Tavčar

VI

Otava je bila pod streho. Pričela se je mlatva. Od jutra do večera je pikapokalo s Presečnikovega skednja. Nasad za nasadom smo omlatili, omlačene snopce pa z otepalniki obdelovali, da se je kadilo plev in prahu. Šest nas je mlatilo; ker Danijel pri

šestih ni vedno v viži ostajal, se je Liza prepirala. Pšenica je bila bogata in debelega zrna. Velnik je pel in v velikih vrečah smo odnašali žito v gorenjo hišo, v kateri so se polnili predali gospodarju in družini v veselje.

Na soboto precej pozno je zapel zvonček pod vasjo. Kot bi tre-

nil, so potihnili cepci po skednjih, je ponehalo kričanje otrok in vsa vas se je zavila v skrivnostno tišino. Obhajilo gre! Iz vsake veže so suli prebivalci; sredi vasi pa je obstal gospod Jakob, v zlatopretkani hursi dvignil Boga ter blagoslovil klečečo množico. Bog sam je prišel v pozabljeno gorsko vas, k revnemu, raztrganemu ležišču je prišel, da bolnika ozdravi ali pa mu poda desnico, da ga popelje čez temni prag smrti do sončnih večnih višin. V veličastnejši obleki se ti pač ne more odkriti demokratična misel v največji popolnosti!

Obhajali so Luco. Oslabela je bila in smrt je hodila okrog kože. Pa ji je vendar zaenkrat še prizanesla, da je okrevala in da ji ni bilo treba umreti. Od Fortunovih so mi sporočili, da je pustil gospod Jakob zame pismo in da ni mogel čakati, ker se mu je zaradi sobote domov mudilo.

Šel sem iskati tega pisma.

Skoraj v vsaki vasici v pogorju naletiš na gospodarja, ki se rad baha, bodisi s premoženjem bodisi s kako drugo stvarjo. Na Jelovem brdu je bil tak bahač posestnik in oštir Fortuna, ki si je z vinsko kupčijo nekaj denarja pridobil. Kar sem poznal to hišo, se je bahala: oče je ob vsaki priliki metal svoje bogastvo na mizo, otroci so ga pridno posnemali. Vlekli so nekoliko na gosposko stran, posebno hči. Ta je bila dve leti pri nunah v Loki in je od tam prinesla nazaj novo

ime. Prej je bila Katra, po loški šoli pa Katinka.

V gostilni pri Fortunovih sem dobil pismo, ki so mi ga pisali iz Ljubljane ter me opozarjali, da bi pisarna ne mogla dolgo več prenašati moje odsotnosti. Pri vsotopu je Katinka prav sladko zagostolela: „Kako, da k nam nič ne prihajate, gospod doktor? Kaj smo se vam pa zamerili?“ Vikala me je, zatorej sem bil prisiljen, da sem jo tudi vikal, kar se mi je zdelo silno zoprno.

Dekle je bilo še dosti dobre podobe, ali tičala je v nekaki gosposki kočemajki, ki se ji je kar videlo, da je bila za cenen denar kupljena pri Kajdetu v Loki. Tudi govorila je nekako po knjigi, prav po Danici, na katero so bili Fortunovi naročeni.

Ponovila je: „Kaj smo se vam zamerili? Gospod sodnik ostaja vselej pri nas, kadar prihaja na pravde sem gor. Kaj tisto! Dati imamo vsakemu kaj, kdor pride k nam, in naj je še tak gospod!“

Da jo potolažim: „Prinesite mi polič vina, gospodična Katinka! To vem, da točite dobro pijačo.“

Gospodična se je urno zasukala ter odhitela s poličem po vino. Ko je postavila polno steklenico predme na mizo, je prisledla ter vprašala zadovoljno:

„A ni fletno pri nas?“

„Fletno!“ ji odgovorim.

„Če naj se govori resnica, je daleč naokrog ni take gostilne. Sam sodnik to pravi, in ta pride daleč po svetu. To vam rečem,

kjer so pravi ljudje, gre vse prav!“

„Dobo se vam godi, to je znano.“

Z ljubeznivim smehom me je pogledala. Pri tem se je to zoprnno ženšče nekako čudno sukalo s svojim gornjim telesom, da sem moral opaziti, da ni slabo rejena v svoji kočmajki. — Vzkliknila je:

„Dobro pa že, dobro! Vsako leto nese oče v hranilnico in vsak otrok ima že svojo knjižico.“

„Boste pa veliko dote imeli?“

Na to vprašanje je komaj čakala: „Lahko rečem, da bo večja kot dota Presečnikovega dekleta.“ Bila je prepričana, da me stvar zanima, zato je ponovila z nekim pomembnim naglasom: „Večjo pa že, kot jo bo imela Presečnikova Meta!“

Zinem tjavdan:

„Se boste pa lahko omožila.“

„Lahko pa, lahko! So že vprašali, ta in oni. Seve, kar tako pa tudi ne grem!“

Na to baharijo nisem ničesar odgovoril. Ali Katra je dalje predla:

„Oče je že dobro storil, da me je pustil dve leti pri nunah. Tam sem se veliko naučila. Če bi prišla danes v mesto, bi me prav nič ne skrbelo, in gotovo je, da bi se vedela sukati. Postavite kako drugo teslo z Jelovega brda v Ljubljano, pa bo kot miš v mleku, ki si pomagati ne ve.“

Poglejte, pogledajte! Skromno se mi je odkrila ter me prepričala, da bo Katinka dobra gospodinja,

postavi jo na kmete, postavi jo v mesto. Teda dvignem slučajnooči. Prav nič nisem čul, kdaj so se odprla vrata, in vendar je pri vratih stala moja Meta in zelo strupeno je zrla izpod čela. Zdelo se mi je, kakor da bi sveta Cecilija z Jelovega brda prav posebne strele spuščala na Katinko.

Oglasila se je kratko in ostro:

„Mati pravi, da pridi domov!“

Mehko se je vmešala Katinka: „Do večerje je še dosti časa.“

„Le pojdi!“ Katri niti odgovora ni dala. Odšla je, in če me uho ni motilo, je zaprla precej trdo vrata za sabo. Katinka se je smejala. „Tako hodijo pri nas žene po svoje može!“

Plačal sem. Zunaj je Meta čakala. Nekaj časa sva molče hodila, nato se je pa kar izlilo iz nje:

„Torej tako! Doma te čakamo! Večerja že stoji in zavoljo tebe bom lačna in bo družina slabo jedla. Ves dan se pehamo kot živa živina, ti pa tukaj pri tem kolovratu“ — to je veljalo gospodični Katinki — „postopaš in do Presečnikovih, ki smo vendar tvoji ljudje, kar pota več ne najdeš! Sram me je! In če češ vedeti, ti povem: tekoj se sramujem in za tebe! Dobro, da oče še ni prišel v hišo. Kaj bi dejal, ko bi vedel! Tako sem huda!“

Lilo je naprje, in rečem, da ne v posebno izbranih besedah. Skušal sem jo pomiriti:

„Delal sem ves dan.“

„Nič!“

„Pismo mi je prinesel gospod Jakob.“

„Nič!“

„Če hodi gospod Jakob v to gostilno, bom smel vendar tudi jaz tja.“

„Nič!“

„Pišejo mi, da moram v kratkem v Ljubljano in da je dosti dela v pisarni.“

„Nič!“

„Če pa ni nič, pa naj bo nič!“

„Nič!“

Tako me je prignala do Presečnika in v jezi sva stopila v hišo.

Pri večerji je bila Meta še vedno jezna, kar je kazala s tem, da je imela rutico na glavi tako zavezano, da je zakrivala polovico obraza. Imeli smo raševino in največja skleda je bila napolnjena z njo. Imenitna ta jed — moka in pšeno, gosto skuhan — je sedaj tudi v pozabi, tiste dni pa smo jo imeli zelo v čisljih. Prava raševina je zahtevala, da je stala žlica pokonci, če si jo zasadil v njo. V sredi se ni smela pogrešati globoka jama, v katero je zlila gospodinja celo ponev masti in ocvirkov. Iz te jame se je zabela potem znova trosila, kakor se trosi gnoj s kupa na njivici.

Z veliko slastjo smo otepali ti isti večer okusno to raševino. Ali Meta je ostala pri slabi volji. Nikogar ni pogledala in z nikomer ni spregovorila. Samo če je opazila, da sem postrgal na meni od kazanem mestu, kar se je bilo natrosilo, je posegla s svojo žlico v jamo ter mi znova natrosila, da so se ocvirki kar gnetli.

To je pravkar storila, da sem

bil kar ginjen nad to naivno ljubeznivostjo.

D drugega mnenja pa je bil Danijel. Zakrohotal se je: „Meta, pravica je za vse! Če boš tako krivično ravnala, izpodkopljem ti jamo.“

Vrgla je žlico po mizi ter srdita zbežala. Danijel pa se je krohotal za njo. —

Nerodno je nositi ves teden prah po životu. Zatorej sva se bila z Danijelom zmenila, da se pojdeva po večerji kopat. Hlapče je odšlo, zaklicavši, da me počaka na vasi.

Ko sva se z Boštjanom nekaj časa razgovarjala, sem se podal za Danijelom. Pred vežo je lovila Liza vodo v škaf in takrat me je prešinila sladka misel.

„Liza,“ sem zašepetal, „pripravi jo, pridem klicat!“

Ta pretkana ženska niti obraza ni zavila, samo kratko se je zasmejala: „Glej, da prideš k pravemu oknu!“ Kaj skupaj spraviti, na tem bolehate vse ženske, kmetice in gospe! Zatorej sem si bil v svesti, da opravi Liza vse v redu.

Na vasi smo se — sedeč po plotovih — pogovarjali s fanti. Ti so naglašali, da sem prišel danes prvič na vas in da bo velik čudež, če me ne neso v vodo. Danijel jim je odsvetoval, češ da sem si na Gori čisto gotovo pridobil pravico do fantovanja. Ta argument pa je zbrani družbi postal še le tedaj pristopen, ko sem se odkupil s precejšnjim zneskom. Nekaj so peli, nekaj so vris-

kali, nato so odšli k Fortunu, da spravijo v pijačo, kar so bili dobili od mene.

Z Danijelom sva se podala h Karlovščici. V tolmunu, kjer je imela Jera svoj dom, sva se skopala in oprala prah z glave in života. Voda je kar rezala. Na to se je skliceval Danijel ter je hitro opravil. V resnici ga je vleklo k Fortunu, da bi ne zamudil svojega deleža pri pijači. Jaz sem še nekaj časa ostal, ker mi je mrzla voda jako ugajala.

Na Gori je udarilo polnoč, ko dospem pred Presečnikovo hišo. Ni bilo prav jasno, vendar je luna tu in tam pogledala izmed oblakov. Kadar se je to zgodilo, je bilo Boštjanovo domovje v luči skoraj kakor podnevi.

Pri hlevu ob zidu je slonela lestva, lahka in pripravna. Tiho in previdno sem jo zanesel k hiši ter prislonil k opaženemu okencu pri izbi, kjer sta spali Meta in Liza. Prezrl pa sem pri tem, da je izba imela dve okni.

Ve se smejete, častite prijateljice, ali vendar je resnica, da ima vasovanje na kmetih veliko poezije v sebi. Pri tem ni treba na kaj nedovoljenega misliti. Ali v pozni noči, ko je vse tiho, ko tiči nekaka čarobna tajnost v krajini in v zraku nad njo, govoriti s svojim dekletom in govoriti o ljubezni, to je poezija! To je prava poezija, ki dosti več velja nego tisti plesi, na katerih gosposki fantiči vašim dekljem, ki se pehajo v prepotenih oblekah, o ljubezni govoričijo! In Bog mi je

priča, da največkrat v neslanih frazah, ki ne prihajajo iz srca! Pri vas je vse narejeno, pri nas na kmetih gospoduje pa narava, ki je resnična mati resnične poezije.

Po lestvi sem splezal do okna in lahko potrkal na steklo. „Meta, a spiš?“

Nekaj je zašumelo v izbi, kot bi kdo s postelje vstajal. Zdelo se mi je, da čujem neko tekanje. Prejkone sem se bil zmotil v oknu in potrkal pri Lizi.

Zopet pokličem. Prav počasi se je odpiralo. Pri luninem svitu se mi je prikazala. Bila je rdeča kot pirh o veliki noči. Ko pa je vzela roko od okna, se je ta močno tresla. Tesno se je bila zavila v dolgo ruto — sedaj ji pravite ogrinjalka. Ker je imela spuščene kite, ji je bil obrazek čisto spremenjen, pa vzlic temu jo je obdajala čudna krasota.

Vzdihnila je:

„Moj Bog, čemu si prišel? Kaj poreče mati?“

Kakor vidite, me je poskušala odsloviti. Pričnem zatorej tudi zdihovati:

„Spati ne morem, ker vem, da si name huda.“

Nekaj se je obotavljala: „Saj sam veš, da nisem.“

„Čemu si pa bila?“

„S tem Katretom govoriš — z vsako drugo bi smel.“

Zdelo se mi je, da se ji hoče milo storiti. Nato sem vprašal:

„Ali mi daš roko, da res nisi več huda?“

„Dam ti jo.“

Izpod dolge rute je izvila roko, ki se je še vedno tresla. Dotaknil sem se mehkih prstov in napraviti sem hotel majhen sprehodek po tej žametni koži. Pa me je kaj spretno z levico spodila z bele stezice! „Lahko noč!“

„Lahko noč!“

Ko sem po lestvi splezal do zemlje, se je prikazal iz sence pri hiši hlapec Danijel. Široka usta je odprl do ušes, se hinavsko smejal ter — položivši prst na omejena široka usta — pograbil lestvo in jo brez vsakega šuma odnesel k steni pri hlevu. S svojim obnašanjem mi je hotel Danijel razodeti, da se brez skrbi lahko zanesem na njegovo molčljivost.

Drugo jutro pri kosilu sem koj opazil, da ni ostal prigodek te noči tajen. Danijel je še vedno odpiral čeljusti, kakor jih odpira krokodil ob Nilu; Lizi pa ni hotel izginiti nekak skrivnostni smeh z obraza, in Meta je kot v sanjah hodila okrog. Mater Barbo sem

parkrat zasačil, kako me je tu in tam prav pomenljivo pogledala. Ali molčalo je vse. Le oče Boštjan je, odloživši žlico, hladno spregovoril: „Če že pametni ljudje pamet pod klop mečejo, ne vem, kaj bo potlej!“

Ker je bila nedelja, nismo imeli dela. Sredi dopoldne sem prišel enkrat mimo hleva, kjer sta Liza in Danijel živino napajala. Čul sem tale razgovor:

Liza: „Kaj misliš, kaj bo iz tega?“

Danijel: „Kaj če biti, to ve vsak človek! Če je poštenje v njem, jo vzame. Vendar vidiš, kako je že zmedel to ubogo žival.“

Liza: „Poštenje pri moških, to je ravno! Ali ga imaš ti kaj?“

Danijel: „Ti si pa star bodež, in čudno bi ne bilo, če bi se človek skesal. Če kaj vem, bo pri Presečnikovih svatba in plesali bomo, da bo groza! Ker to ti povem: Janez ima poštenje v sebi!“

Liza: „Počajamo, le počakajmo, moški ste vsi nič prida!“

KAJ PRAVITE?

KAJ JE SPIRITIZEM?

Prosim, ali bi mi mogli na kratko razložiti, kaj je spiritizem in kako naj se katoličan zadrži nasproti njemu.

Spiritizem je verovanje in praksa, s katero se poskuša občevati z dušami umrlih. Spiritizem je bil obsojen že v Mojzesovi posta-

vi: „Naj se ne najde pri tebi nihče, ki bi povpraševal duha mrtvih ali se obračal do mrtvih“ (5 Mojz 18, 11). Navidezno občevanje z mrtvimi se skuša doseči po različnih in pogosto izrednih sredstvih: gibanje tvarnih predmetov brez fizičnega dotika, fotografiranje duhov, udarjanje mize kot odgovor na vprašanja in podobno. Nekaj naravno nerazložljivih pojavov, ki se godijo na spiritističnih sejah, je treba pri-

pisovati nam še neznanim naravnim silam, ki jih preučuje parapsihologija. Ostalo pa je čisto navadno varanje, kar sta priznali sami početniki spiritizma, sestri Fox iz ZDA. Ni čudno potemtakem, da zdrava pamet in tudi krščanska morala prepovedujeta vsako spiritistično udejstvovanje in celo samo pasivno prisostvovanje spiritističnim sejam (razen kdor zato prisostvuje, da razkrinka varanje). Znano je tudi, koliko in kako težkih duševnih bolezni in čustvenega neuravnovesja povzroči ukvarjanje s spiritizmom.

KAKO JE Z BLAGOSLOVOM?

Ali je škofov blagoslov več vreden kot duhovnikov? In zakaj? Ali „ministro extraordinario“ v sili ne sme podeliti sv. maziljenja? Ali sme blagosloviti grob? Do kam segajo njegove pravice?

Brez dvoma je škofov blagoslov več „vreden“ kot navadnega duhovnika, ker je njegova posvečevalna moč večja kot navadnega duhovnika, ki je samo pomočnik škofa. Seveda je pa možno, da je blagoslov kakšnega svetniškega duhovnika bolj učinkovit kot kakšnega mlačnega škofa (upam, da takšnih ni). Laik, kot „izredni delavec evharistije“ nikdar ne more dati maziljenja bolnikov, ker je ta zakrament pridržan duhovnikom. Sme pa opraviti pogrebne obrede (če je seveda za to poverjen) in sme blagosloviti grob.

Bilo bi predolgo, če bi vam hotel naštet vse pravice laikov pri deljenju in upravljanju zakramentov in cerkvenih obredov.

ZAKAJ JE CERKVENA POROKA POTREBNA?

V vrsti za prijavo civilne poroke je stalo 7 parov. V razgovoru so razen enega vsi izjavili, da se bodo poročili le civilno, češ da je cerkvena poroka za današnje razmere predraga. Kako razložiti ljudem, da je cerkvena poroka potrebna?

Cerkvena poroka je zato potrebna, ker je zakon zakrament in nad svetimi dejanji nima država nobene oblasti. Zato civilna poroka za katoličana sploh ni poroka, ni zakon. Da je cerkvena poroka draga, ne drži na splošno. Možno je, da kakšen župnik res preveč zahteva. Redno je pa tako, da je ljudem vse preveč, ko gre za cerkev. In običajno hočejo pri poroki imeti orgljanje, veliko luči, preprogo in veliko cvetja. Vse to pa mora seveda župnik najeti oz. plačati. Redno zanj osebno, za njegovo „delo“, ostane prav malo ali skoraj nič. Istočasno pa pogosto potrošijo poročenci za fotografiranje (da ne govorimo o poznejšem praznovanju) neprimerno več, kot pa so morda dali za cerkev. Obenem pa so duhovniki dolžni poročiti popolnoma zastonj — seveda na preprost, čeprav ne neprimeren način — če kdo nič ne mora plačati.

KJE JE KAJ

LETO 51

JUNIJ 1984

UVODNIK	Naš živi spomin . naša bolečina (Jože Krivec)	321
OB SMRTI M. STARETA	Miloš Stare je odšel (Rudolf Smersu) ...	324
LITURGIČNO LETO	Sv. Duh v življenju vernika in Cerkev (Janez Jenko, škof) Tabernakelj — bivališče Boga med nami (F. Orazem) Binkošti in telovo v družini (Krščanski zakon)	328 330 333
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Ladja, z mnogimi morji za sabo (A. Rebula) Iz kronike Janeza Pavla II. O Medjugorju kritično in obzirno	337 334 357
ŠKOF ROŽMAN	Ljubljana — novi Rožmanov dom (Po knjigi dr. Kolariča)	350
NAŠA VPRAŠANJA	Vi takole molite (Alojz Šuštar, nadškof) ... Krščanska modrost (Tajništvo za nekrstjane pri apostolskem sedežu) Človek v luči božjega razodetja (Prenova 6) Duhovnik Matija Lamvšek nas je zapustil (F. P-k.) Med nami v Argentini Dom — rodovitna njiva (Zdenka Jan) Kaj pravite?) (Lojze Kukovica)	335 339 340 352 358 359 382
ZA MLADINO	Repa in koruzni žganci (Živko Kustič)	362
V DRUŽINI	Umetnost vzgoje (Vital Vider) Nekaj splošnega o vzgoji (Božidar Bajuk) .	365 367
LEPOSLOVJE	Binkošti (Vladimir Truhlar) Telovo (Vl. Truhlar) Življenje v večeru (Jože Krivec) Cvetje v jeseni (Ivan Tavčar)	323 334 370 377

AÑO 51

JUNIO 1984

Uvoženo iz Slovenije: *M a l o z a š a l o . . .*

Greh se izleže in redi v naročju oblasti.

— — —

Demokracija je, če nisi zaprt, ker si bil preveč odprt.

— — —

Mnenja se krešejo toliko časa, dokler se ne vname grmada, na kateri zažgejo vse tiste, ki imajo drugačno mnenje.

— — —

Cene me spravljajo v žalost, ob razloževanju pa v smeh.

— — —

Če upogneš hrbtenico, je marsikaj bolj dosegljivo.

— — —

Sama kest in koža ga je, kot da bi se hranil s samimi občinskimi obljubami.

— — —

Vsako krpanje morale pušča v človeku luknje.

— — —

Na počitnice bodo letos šli samo tisti, ki že na delovnem mestu počivajo. Ti so na počitek navajeni, druge pa počitnice lahko samo spridijo. In kdo bo potlej sploh še delal?

— — —

Premnog funkcionar socializmu dobro privoščí, sebi pa najboljše.

— — —

Kdor visoko leta, ostane zgoraj tudi po izteku mandata.

— — —

Včasih smo peli zagnano: Marina, Marina, Marina — zdaj pa zagnano mrmramo: carina, carina, carina.

„Vi ste edini uslužbenec, ki ga ne bo mogel zamenjati stroj.“

„Res?“

„Ja, ker še niso iznašli stroja, ki čisto nič ne dela.“

— — —

Znamenitemu nemškemu kanclerju Konradu Adenauerju je njegov osebni zdravnik nekoč dejal:

„Gospod kancler, pri najboljši volji vas ne morem napraviti mlajšega.“

Adenauer mu je odgovoril: „Saj od vas ne pričakujem tega. Pomagajte mi samo, da postanem še starejši!“

— — —

„Včeraj sem videl prvi realistični film.“

„Kako misliš?“

„Glavni junak ni mogel najti parkirnega prostora.“

— — —

„Povabil sem te, da bi spil kozareček na moje zdravje, ti pa si že pri petem“

„Poglej se v zrcalo, boš videl, kako slabo zgledaš.“

— — —

Neki domišljjav fant vpraša dekle: „Ali si te zdi pametno, da bi se poročil z žensko, ki ima manjšo izobrazbo kot jaz?“

Ona: „Ne delaj si skrbi! Pri tebi to splah ne pride v poštev.“

— — —

„Mirko, mislim, da bodo mnoge nesrečne, ko se bom poročil.“

„Kako mnoge? Saj se boš poročil samo z eno!“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKI VERSKI MESEČNIK

Izdaja ga konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: msgr. Anton Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA. Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za leto 1984 \$a 1.200.-. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa eslovena. Editor y director: mons. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

